

Erhan Ceylan

Toprak Kanayınca

Erhan Ceylan

Toprak Kanayınca

NOTA
GENE

Her hak mücadelesi öncelikle farkında olmakla başlar. Pek çoğumuz bu mücadeleye atılmadan evvel sokaktaki bir hayvanın aç olabileceğini, üşüyebileceğini, herhangi bir şekilde yaralandıklarında canlarının yanabileceğini belki de düşünmüyorduk. “Birileri yiyeceklerini verir” “Birileri yaralarını sarar” “Birileri evine alır” düşüncesinden, bugün artık, “Ben olmazsam, sen olmazsan, o olmazsa; biz olamayız” noktasına geldik.

Elbette hiç kolay olmadı. Bu konuda yediden yetmişe, her yaştaki insanların her türlü katkısı çok önemlidir. Kimi kapısının önüne bir kap su koyarken kimileri arabasının bagajını yiyeceklerle doldurup ormanlara terk edilen hayvanları beslemeye koşuyor, barınak ziyaretleri yapıyorlar. Pek çoğumuzun evinde sokaktan yaralı olarak alınıp, iyileştirilip sahiplenilen hayvanlar vardır.

Hayvan sevgisi çoğunlukla ailede başlar, çevresel etkilerle beslenip büyür ve sonrasında yaşam biçimi hâlini alır. Bazen de yukarıdaki küçük öykümüzde olduğu gibi beklenmedik bir olayla perçinlenir.

Renas Yayınları

Toprak Kanayınca

Erhan Ceylan

Resimler: Emek Gülcan Kutlu

İç ve Kapak Tasarım: Yasemin Kor

Şan Ofset Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti. Sertifika no: 12049
Hamidiye Mahallesi, Anadolu Caddesi No:50
Kağıthane/İstanbul 0212 289 24 24

1. Baskı
2019
İstanbul

ISBN : 978-605-260-210-2

© Renas Yayıncılık Matbaacılık Filmcilik Reklam Yazılım
Donanım Bilişim San. ve Tic. Ltd. Şti. Sertifika No: 18074
Rasimpaşa mah. Duatepe sok. 59/B Yeldeğirmeni, Kadıköy / İstanbul
Tel: (216) 337 20 26 GSM: 533 680 51 59
www.notabene.com.tr ● bilgi@notabeneyayinlari.com

Toprak Kanayınca

ERHAN CEYLAN

Renas Yayınları

Erhan Ceylan

1963 yılında doğdu. İlk, orta ve liseyi Zonguldak'ta okudu. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu.

Hikâyeleri, *Kül*, *Notos*, *Eşik Cini*, *Özgür Edebiyat*, *Edebiyatist*, *Kitap-lık*, *Öykü Gazetesi* gibi dergilerde ve çeşitli öykü seçkilerinde yayımlandı. Virgül Kitap Dergisi ve Cumhuriyet Kitap'ta hikâye kitapları hakkında yazdı.

Lozan Mübadilleri Vakfı'nca düzenlenen mübadele konulu yarışmada, "Kör Bir Durakta" isimli hikâyesi ile birincilik ödülüne layık görüldü.

HAD (Hayvanlara Adalet Derneği) üyesi.

Emek Gülcan Kutlu

21.01.2004 tarihinde Almanya'da doğdu. 9. sınıf Kunst Gymnasium öğrencisi öğrencisi olan Kutlu Almanya'da katıldığı bir yarışmada birincilik ödülü aldı. Ayrıca *Türk Dergisi*'nce düzenlenen bir yarışmada dereceye girdi.

2017 yılında Aydın Doğan Yaratıcı Çocuklar Derneği'nin düzenlediği yarışmada iki çizimi sergilenmeye değer bulundu ve kitapta yer aldı.

Yüksel Direnişi mücadelesine katkı vermek amacıyla kurulan İnternet TV kanalının logosu için yapılan yarışmada birincilik ödülünü kazandı.

Çalışmalarına ara vermeden devam ediyor.

Katkılarından dolayı Friterm'e teşekkür ederiz.

ÖNSÖZ

Çeşitli bilgi kaynaklarına göre hayvan hakları hareketi yirminci yüzyılda Batı'dan yayılmaya başlamıştır. Bu hareketlerin temeli ise "Hayvanlara çektirilen acılara karşı ortaya çıkan duyarlılığın onları koruma ve kollama faaliyetine" dönüşmesi olmuştur.

Türkiye'de 2004 yılında yürürlüğe giren "Hayvanları Koruma Kanunu" döneminden önce de bu mücadeleyi sokaklarda sürdüren cesur ve kararlı insanlar vardı. Düşmanla savaşıncasına, tüfeklerle mahallelere girip ulu orta köpek kedi vuran zabıtalara karşı koyan ve hayvanları onlara vermeyen mahalle insanının attığı temellerin üzerine daha sağlam bir koruma alanı örmek de bizlerin görevi oldu.

Daha öncesinde Osmanlı döneminde "Kuşçular, Mancacılar" gibi hayvanları koruyan kişi ve kurumların varlığını biliyoruz. Bugün artık yok denecek kadar az olan eski yapılara baktığınız zaman duvarlarındaki kuş evlerini görürsünüz hâlâ. Oysa bugün, balkonuna kuş, güvercin uğramasın diye akla ziyan önlemler alan-çamaşır iplerine asılan naylon poşetler, cd.ler sebebiyle onlarca güvercinin ayakları kopmaktadır- insanların yaşadığı bir yer oldu burası. Cennet ülkeden cinnet ülkesine dönüştük.

Bir de anmadan geçemeyeceğim Hayırsız Ada vakası var tabii. On binlerce köpeğin atılıp açlıktan ve susuzluktan öldürüldüğü o meş'ûm Ada. Hayırsız Ada -acının ve utancın vücut bulmuş hâli- tarihimize kara bir leke olarak geçmiştir. Her fırsatta ne kadar merhametli, hayırsever olduğunu dilden düşürmeyen bir millet nasıl oldu da böylesi insanlık dışı bir vahşeti engelleyemedi?

Yine daha yakın zamana kadar devam eden, benim yaşımda olanların hatırlayacağı ayı oynatma geleneği vardı bu milletin. Burnuna takılan halkaya bağlı ipin ucu

sahibinin elindeydi ve zavallı hayvan bir an yavaş kalsa ya da kamuta uymakta zorlansa, hemen o ip gerilir ve haddi bildirilirdi. Birinin size bunu yaptığını düşünün.

Bunların eğitimi (!) de ayrı bir vahşetti. Örneğin, kızgın bir sacın üzerinde durmaya zorlanırlardı. Hayvan acıdan zıplardı ya da asker gibi yerinde sayardı, bir müzik eşliğinde. Sonra o müziği ne zaman duysa aynı hareketleri tekrarlardı, şartlı refleks uyarınca. Bu zavallıları gülmekten kırılarak seyreden ahâli, hiç düşünmezdi ki bunların da canı var.

Artık ayı oynatmak bitti ama sirkler, yunus parkları ve hayvanat bahçeleri denilen esaret ve işkence mekânları bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de varlığını sürdürüyor ne yazık ki.

Bir arkadaşım çocukluğundan acı bir hatıra olarak kalan yük katırlarıyla ilgili bir anısını anlatmıştı: “Ben ‘Merdivenli Şehir’ de denilen kömürün anavatanı olan o şehirde büyüdüm. Şehir merkezinden yükseklerdeki mahallelere ulaşmak yüzlerce metreyi bulan merdivenler sayesinde mümkün olurdu. Buralara, her türlü yük ve tabii tek yakacak maddesi olan kömür de katırlarla bu merdivenler üzerinden taşınırdı. Katır ve at merdiven çıkmaz. Bunun için geliştirilen yöntem de şuydu: Hayvanın gözleri bir bezle bağlanır, arkasına kalın sopalarla vurulurdu. Can havliyle ileri fırlayan hayvan basamakları göremediğinden sırtındaki kömür yüküyle birlikte tökezlerdi; dizleri kan içinde kalırdı tabii. O haldeyken bile yerden kalkması için ha bire vururlar, vururlardı...”

Hikâye anlatır gibi anlattığımız bu olayların yaşandığı günlerden bugüne ne değişti, sizlerin takdirine bırakayım en iyisi. Ama bir şeyler değişti yine de. Bizler değiştik, mücadele yöntemleri değişti, iletişim yöntemi ve aygıtları değişti. Eğitilmiş insanların sayısı arttı (Bunun insan olma bağlamında nasıl ve ne yönde bir değişim yarattığı da tartışılır tabii). Evet, her şey değişiyor, değişmeli de. Ama asla değişmeyecek tek bir gündemimiz var, ağzı var dili yok hayvan dostlarımız için başlattığımız bu kutlu mücadelemizi her şeye ve herkese rağmen inatla, azim ve kararlılıkla sürdüreceğiz.

Bütün hak mücadelelerinde olduğu gibi hayvan hakları mücadelesi de kendine has yöntemleri olan çetin ve uzun erimli bir mücadeledir. Bu süreçte hem sahada kalabalık olmak, hem hukuki sürece katılımı artırmak ve sosyal desteği pekiştirmek zorundayız. Bu bağlamda hayvan hakları ihlallerine dikkat çekmek, farkındalık yaratabilmek ve büyük küçük daha çok insanı mücadelemize katabilmek için, edebiyatta ve sanatın diğer alanlarında yapılan çalışmalara her türlü desteği vermeyi önemsiyoruz. Yazılı ve görsel iletişim kanallarını optimum düzeyde

kullanarak hayvanlar adına en yüksek faydayı sağlamayı amaç edinmiş bulunuyoruz. Elinizdeki kitap bu arzu ve düşüncelerin ürünü olup, gerçekleştirmeyi planladığımız yeni prajelerimiz için bir öncü alma niteliğindedir.

Her hak mücadelesi öncelikle farkında olmakla başlar. Pek çoğumuz bu mücadeleye atılmadan evvel sakaktaki bir hayvanın aç olabileceğini, üşüyebileceğini, herhangi bir şekilde yaralandıklarında canlarının yanabileceğini belki de düşünmüyorduk. “Birileri yiyeceklerini verir” “Birileri yaralarını sarar” “Birileri evine alır” düşüncesinden, bugün artık, “Ben almazsam, sen almazsan, a almazsa, biz alamayız” naktasına geldik.

Elbette hiç kalay olmadı; bazen sakaktaki, apartmanlardaki insanlarla, bazen devlet aygıtının kurumlarıyla ve bazen de en yakınımızdakilerle verdiğimiz bireysel mücadele, bugün artık topyekûn mücadele edilen örgütlü yapılara dânuştü. Bu kanuda yediden yetmişe her yaşta insanın her türlü katkısı çok önemli. Bu bağlamda kimileri kapısının önüne bir kap su koyarken kimileri arabasının bagajını yiyeceklerle doldurup armanlara terk edilen hayvanları beslemeye kaşuyor, barınak ziyaretleri yapıyor. Pek çoğumuzun evinde sakaktan yaralı olarak alınıp, iyileştirilip sahiplenilen hayvanlar var.

Farkında almak deyince, bu konuda en sevdiğimiz yaşayan örneklerden birini kısaca paylaşmadan geçemeyeceğim. Hayvanlarla ilgili adli süreçte sıkça yardımına başvurduğumuz bir Cumhuriyet Savcısı dastumuzun yaşadığı farkındalık süreci bu. Kendisi bizim hayvanlarla ilgili hukuki taleplerimizi çoğunlukla abartılı bulur; zaman zaman gerçeklerden kapuk, duygusal yaklaşımlar içerisinde olduğumuzu söylerdi. Tabii a zamanlar hayatını ve evini bir hayvanla paylaşmıyordu. Bir gün yol kenarında bulduğu yardıma muhtaç yavru bir kediyi, “Biraz iyileşince bırakmak üzere” aracına almasıyla hayatının değişeceğini de bilmiyordu. Zaman içinde küçük kedisi “Buluş” ile kurduğu bağ öylesine güçlendi ki, şimdi andan sebep eve kaşarcasına gittiğini söylüyor. Önceleri bizim hukuki taleplerimizi abartılı bulan savcı arkadaşımız şimdi, “Onlara bunca kätülük edenlere sizin söylediğiniz cezalar az bile” demeye başladı. İşte bütün mesele bu aslında; bir canlıyı tüm varlığınıyla fark etmek, anlamak ve onunla yaşamı paylaşmak.

Hayvan sevgisi çağunlukla ailede başlar, çevresel etkilerle beslenip büyür ve sanrasında yaşam biçimi hâlini alır. Bazen de yukarıdaki küçük äykümüzde olduğu gibi beklenmedik bir alayla perçinlenir. O halde bizlere düşen en önemli görev, gerek yüz yüze ve gerekse taplu olarak bulunulan her artamda sürekli tekrarlarla konuyu hep sıcak tutarak, her tür eğitim ve äğretim kanallarını kullanarak farkındalık yaratmaktır.

Hayvanlar yanında “Taraş” olarak duruşumuzu ve hareket alanımızı belirledikten sonra, yeni bir adım daha attık ve 2017 yılının 17 Ağustos’unda Hayvanlara Adalet Derneği’ni (HAD) kurduk. Kurucu üyelerin tamamı hukukçu olup, hayvan hakkı sömürüsüne karşı olan vegan ve vejetaryen bireylerden oldu. Ancak mücadeleye katkısı olabileceğini düşündüğümüz hukuk dışı diğer disiplinlerden de bize her alanda katkı sunan dostlarımız, üyelerimiz vardır. Mücadele ilkelerine sahip herkesle birlikte yürümeye hazırız.

Derneğimizin temel amacı, tüm hayvanların doğal yaşam süreçlerini, doğal şartlarına uygun şekilde, acı ve sömürüden uzak tamamlayabilmeleri için hukuki, sosyal ve siyasi mücadele vermektir. Bu bağlamda doğal olarak “türcü, ırkçı, cinsiyetçi” söylem ve eylemlere, her türlü adaletsizliğe de karşı duruyoruz.

HAD tamamı hukukçulardan oluşan yeni bir oluşum, ancak, ilk örgütlü mücadelemizin tohumları meslek odamız olan İstanbul Barosu çatısı altında atıldı. Kurucularından olduğum ve uzun yıllar başkanlık görevini üstlendiğim İstanbul Barosu Hayvan Hakları Komisyonu’yla başlayan hak mücadelemiz serpilip gelişti; bugün artık TBMM başta olmak üzere devletin her katında ciddi, üretken ve kararlı duruşuyla muhatap alınan bir dernektir.

Hayvan hakları mücadelesi “Herkesin fail, mağdur, şüpheli olabileceği” yaygın bir alanın konusu olduğundan Baro ya da benzeri kurumların çatısı altında hızlı ve etkin bir mücadele vermenin bir takım zorlukları da beraberinde getirdiğini gördüğümüzden, daha etkin, bağımsız ve bağsız bir mücadele yürütebilmek için hukukçu arkadaşlarımızla Hayvanlara Adalet Platformunu kurduk. Yine Türkiye Baroları’ndan hukukçu arkadaşlarımız da bu oluşuma dâhil oldu.

Küçük bir kartopu olarak başladık, şimdi, bu çatı altında aramıza yeni katılan dostlarla çoğaldık, büyüdük. Hem çiğ olma ve hem de çiğır açma hedeflerimize bir adım daha yaklaştık.

Yıllar önce, Hukuk eğitiminde büyük bir eksiklik olarak gördüğümüz hayvan haklarının (Hayvan Haklarının Hukuki Boyutları) Avukatlık Staj Eğitimi Merkezi’nde ders olarak okutulması için İstanbul Barosu’na teklif vermiştik. Böylece bir ilk olarak, hayvan hakları daha staj döneminde hukukçuların ve hukuk disiplinin gündemine girmiş oldu. Eğitimci olarak sekiz yıl boyunca aralıksız sürdürdüğümüz bu dersler neticesinde mücadele ivme kazandı. HAD bu eğitimlerin meyvesidir bir bakıma. Bunun diğer illerdeki Barolar tarafından da uygulanması için çalışmalarımız sürüyor.

Ülke çapında hukukçuları bir araya getiren “Türkiye Baroları Hayvan Hakları Kurultayları” fikrini hayata geçirerek altı ilde altı önemli kurultay gerçekleştirdik. Türkiye Barolar Birliği Hayvan Hakları Danışma Meclisi aktif üyeliğimiz de sürmekte. Son dönemde hayvan hakları için bir araya gelen yüzlerce sivil toplum kuruluşundan oluşan Hayvan Hakları Yasama İzleme Delegasyonu’nun da aktif kurucu üyelerindeniz.

Geçtiğimiz günlerde Hayvan Hakları Yasası’nı konuşmak, tartışmak için davet edildiğimiz TBMM Hayvan Hakları Komisyonu’nda, çıkarılması düşünülen yasayla ilgili olarak görüşlerimizi anlattık; gerçekten hayvanların haklarını koruyacak iyi bir yasanın nasıl olması gerektiğini söyledik. Zaman zaman sertlik havasında geçen görüşmelerden sonra karşımızda yer alan vekiller olduğu gibi yanımızda yer alanlar da oldu.

Kuruluşumuzdan bu yana çok sayıda toplantı, etkinlik ve eylemin yanı sıra İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü oluru ile okullarda başlattığımız hayvan hakları eğitim projesi de devam etmektedir. Bu projede başat öge çocuklar olup, onların gelecekte inançlı birer hayvan hakları savunucusu olacağını düşünmek ayrı bir kıvanç vesilesidir bizim için. Çocuklarımız geleceğimizdir; onlardaki gizil gücü doğru yönlendirdiğimiz takdirde, sağlıklı ve özgür düşünceli bireylerden oluşan daha adaletli bir toplum olacağımız şüphe götürmez.

Okullarda sürdürdüğümüz eğitim çalışmalarımızla ilgili olarak öğrenciler, veliler, eğitimciler; ve hem de bize yol açarak bu kutlu yürüyüşümüzü sağlayan, ve desteklerini sürdüren İstanbul Mili Eğitim Müdürlüğü’nden çok güzel tepkiler almaktayız. Bu tepkiler, “Ağaç yaşken eğilir” sözünü doğrularcasına, hem ne kadar doğru bir iş yaptığımızı göstermekte hem de daha iyilerini yapma yolunda bizi kamçılmaktadır.

HAD olarak mücadelemiz yirmi dört saat kesintisiz sürmektedir. Telefonlarımız, whatsapp ve diğer iletişim kanallarımızla, bize ulaşan insanlara elimizden gelen yardımları -Devletin her kurumunu harekete geçirmek dâhil- yapmaya çalışıyoruz. Mevcut yasalar her ne kadar yetersiz, hakkaniyetten uzak olsa da, bizler “Adalet mücadelesinin hukuki zeminini” sonuna kadar kullanmaya kararlıyız. Bu çalışmalarını sık sık yaptığımız sokak söyleşileri, televizyon programları, gazete röportajları, davetlerine katıldığımız üniversite, sivil toplum kuruluşları ve mahalli oluşumlarda bilgilendirme sunumları yaparak paylaşıyor, gelişmeleri sürekli güncelliyoruz.

Hayvan Hakları Mücadelesi topyekûn bir mücadeledir. Örneğin İtfaiye emekçisi dostlarımızın bu alanda ne kadar önemli olduğunu çoğumuz televizyonlarda

hayvan kurtarma operasyonları görüntüleriyle hatırlar. Daha da fazlasını yapıyorlar elbette. HAD bu ve benzeri kurumlarla iletişime geçerek, söyleşiler yaparak hem alan açma hem de mücadele yöntemlerini daha etkin kullanma yolunda yeni adımlar atılmasına öncülük etmektedir.

Gün geçmiyor ki televizyonlarda, sosyal medya sayfalarında bir hayvanın katlediliş görüntülerini seyretmeyelim. Sırf zevk için hayvan öldüren, tecavüz eden, döverek işkence eden, arabasının arkasına bağlayıp sürükleyen vb. sayısız insan manzarası gözümüzün önünden silinmiyor. Bunun toplum nezdinde yarattığı dip dalga sonunda bizi yönetenleri hareket geçmeye zorladı ve iktidar, bu vahşeti durdurmak için neler yapılabileceğini tartışmak için adım attı. Bu konuda çalışan sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte bizi de çağırdılar. TBMM Hayvan Hakları Araştırma Komisyonu'nun katıldığıımız her oturumunda haklar çizgisini bir adım daha öteye taşıdığımızı görüyoruz.

Hatta, son oturumda ilk kez, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında, "Deney" ve "Mezbaha" gibi, gözlerden ırak (!) mekânlarda gerçekleşen şiddetin boyutlarını gözler önüne seren sunumlar yaptık. Bütün bunlar bir işe yaradı mı, bekleyip göreceğiz. Ancak şu ana kadar bir arpa boyu bile yol alamadığımızı görsek de durmayacak, yılmayacağız. Başta da söylediğimiz gibi bu uzun soluklu, meşakkatli bir yol; bitmeyecek bayrak yarışı.

Av. Hülya Yalçın

Hayvanlara Adalet Derneği Başkanı

Biz bu şafak vaktinin neresindeyiz

Öyle bir umut gibi gelip geçecek

Yalnızım, yalnızsın, bize kim gülümseyecek

Edip Cansever

Toprak Kanayınca

ERHAN CEYLAN

BÖLÜM 1

Umut, o sabah çığlık atarak uyanmıştı uykusundan. Korkunç bir kâbus görmüş olmalıydı. Nasıl bağırdıysa, annesi koridorun öbür ucundaki odasından koşmuş, oğlunu, yatakta oturmuş, iri iri açılmış gözleriyle soluk soluğa bulduğunda ne yapacağını bilememiş, annelik dürtüsüyle sıkı sıkı sarılmıştı hemen. Umut'un saçları ve giysileri sudan çıkmış gibi ıpsıladı. Titriyordu ha bire. Başını annesinin göğsüne gömmüş, hıçkırarak ağlıyor, "Babam nerede... Babam nerede?" diyordu sayıklar gibi. Annesi bir şeyler olduğunu anlamıştı.

“Kötü bir rüya mıydı?”

“Ee, evet!”

“Anlat, ne oldu?” Umut sanki annesini görmüyormuşçasına onun arkasındaki kapıya bakıyor, anlaşılmaz bir şeyler mırıldanıyordu.

“Babam nerede?”

“Banyoda. Ne olduğunu anlatacak mısın?”

“Adamlar babamı yatırıp kestiler!”

“Ne, neler saçmalıyorsun sen?”

“Rüyamda işte. Hayvan keser gibi kestiler babamı!”

“Aman Allah! Nasıl bir rüyadır bu? Allahım sen bizi koru!”

“Dün dayımla mezbahaya gitmiştik ya, sanırım ondan etkilendim”

“Çok korkunçtu doğrusu. Gerçek gibi... Adamlar bir boğayı iteleyip çekeleyerek bir meydana getirip kesiyorlar. Yalnız, hayvanın gözleri yumruk gibi açılmışken, yüzü bir anda babamın yüzü oluyor. Korku dolu gözlerle yardım istiyor. Bağırırken, sesi aynı babamın sesi... Of! Hâlâ kulaklarımda çınıyor o ses!”

“Sana o kadar söyledim gitme diye! Olacağı buydu. Ne işin var senin mezbahada, kasaplığa mı heves ettin? Ya şimdi psikolojin bozulur da derslerini geçemezsen ne olacak, ha? Hele o dayın olacak sorumsuz haytaya ne demeli? İş mi şimdi bu yaptığınız?” diye gürlüyordu Umut’un babası, kahvaltı masasında.

“Baba!” diyebildi Umut zorlukla. “Dayımın bir suçu yok. Ondan ben istedim götürmesini, orada çalışıyor ya... Hem, bu öğretmenimin bilgisi dâhilinde yaptığımız bir proje çalışmasıydı.”

“Öğretmenleriniz artık okulda değil de mezbahalarda mı ders veriyor?”

“Yok babacığım, öyle değil. Benim de içinde olduğum bir hayvan hakları kulübümüz var okulda. Adı da ‘Hayvan Dostları Kulübü’. Öğretmenim, Hayvan Hakları Haftası için bütün arkadaşlarımıza ödev verdi. Benim ödevimin konusu da bir mezbahaya gidip orada çalışanlarla röportaj yapmaktı. Ben kendim seçmiştim konumu. Orada zavallı hayvanlara yapılanları görünce bir daha gitmek isteyeceğimi sanmıyorum zaten. İnsanlığından utanıyorsunuz!”

“Ne oldu yaptın da?”

“Bir dergi çıkarıyoruz, orada yayımlanacak.”

Babası, “aman ne iş” dercesine bir hareket yaptı, kahvaltısına döndü. Ama merakını yenemediği belliydi. Gururlanmıştı da biraz oğlunun yaptıklarıyla.

“E, nasıl oluyor şimdi bu?”

“Şöyle baba, kasaplara sorular sordum. Örneğin, hayvanların boğazını keserken neler hissediyorlar. Gözlerine bakabiliyorlar mı? Sonrasında pişmanlık duydukları oldu mu? Bunun gibi şeyler.”

“Allah Allah! Hiç böyle şey duymadım yahu! Bizim zamanımızda var mıydı bunlar?”

“Ee, onlar ne cevap verdiler?”

“Birisini dedi mesela, ben işimi yapıyorum, niçin üzülecekmişim ki! Bir başkası, zaman zaman üzülüğünü, hatta yatağa yattıktan sonra bir süre uyuyamadığını itiraf etti. O yüzden hiç hayvanların gözlerine bakamıyormuş. Kesim sırasında hayvanların bağırtıları kulaklarından

gitmiyormuş. Sonra da ekledi tabii, ‘E, ne yapacaksın, ekmek parası. Hem ben yapmasam başkaları yapacak!’ diye.

“Hem biz onları kesmezsek dünyayı hayvanlar basmaz mı? Sokağa çıkamazsın alimallah! O zaman onlar bizi yer valla...”

“Ha, bir de, dedim, hayvanların da biz insanlar gibi canlarının acıdığını düşünmüyor musun? Mesela sen parmağını kestiğinde ki, sık oluyordur herhalde sizin işte, belki günlerce acı çekiyorsun, en basit işlerini bile yapamıyorsun? En ilginç cevaplardan biri de şuydu, ‘Allah hayvanları biz yiyelim diye yarattı; hayvanlar acı çekiyorsa da bir bildiği vardır elbette!’”

Babasının ilgisi gittikçe artıyordu. Çatalı, bıçağı bırakmış, yüzünde derin düşünce çizgileri, oğluna bakıyordu.

“Bak baba, bunları gizlice çektim. Hayvanların kesildiği yere girmek yasak ama ben bir yolunu buldum!”

Telefonundaki video görüntülerini açtı. Hayvanları daracık bir koridora sokuyorlar ve buradan yürümeye zorluyorlar. Sonra elinde kocaman bir bıçak bulunan kasap boğazlarını kesiyor çabucak; sanki karpuz keser gibi, o kadar doğal yani. Boğazları kesildikten sonra, bacağından zincire bağlanan hayvan vinç benzeri bir makinenin yardımıyla havada asılı vaziyette kalıyordu. Öylece can çekişirken derisini yüzmeye başlıyorlardı.

“Yerler, duvarlar, her yer kan, dışkı ve sidik dolu. Hele o koku yok mu! Kusmadan nasıl çalışabiliyorlar anlayamadım! Biliyor musun baba! Şimdi biz kasaptan et, kıyma alıyoruz ya, sanki ağaçta yetişiyormuş ya da ne bileyim, fabrikada üretiliyormuş gibi...”

“Eee? Eti nasıl elde etmeyi düşünüyorsunuz peki, laboratuvarda mı?”

“Eğer insanlar yedikleri etin sofralarına ne şekilde geldiğini bilse veya görse, eminim çoğu et yemeyi bırakır.”

Elinin tersiyle telefonu itti babası. “Böyle şeyleri gösterme bana, hiç bakamam! Kurban kesilirken her seferinde kaçırım oradan, etler taksim edilirken dönerim tekrar.”

“Fark ettiysen baba, ‘et’ diyorsun. Oysa bir öncesinde gözlerine bakan, elinle ot yedirdiğin, belki sevip okşadığın, sıcaklığını teninde hissettiğin bir canlıdan bahsediyorsun aslında.”

Elinin tersiyle, “Hadi oradan,” der gibi hareket yaptı babası. Oğlunun alttan almayan tavırlarına kızmıştı besbelli.

Umut bile, kendi çektiği görüntüleri tekrar seyrederken bağırmamak için zor tutmuştu kendini. Banyoya koştu, defalarca kustu. Yerine döndüğünde, babası anlamlı bakışlarla süzüyordu oğlunu. Konuyu kapatmak istese de duramamıştı yine. O güne kadar hiç düşünmediği, farkında bile olmadığı şeyler duyuyordu Umut’tan. Merakı gittikçe depreşiyordu.

“Peki, sen ne düşünüyorsun?”

“Hangi konuda?”

“Canım, işte hayvanların bizim onların etinden, sütünden, gücünden yararlanmamız için var olduğu konusunda...”

“Ben Allah kadar yüce bir varlığın, biz insanlar keyif alalım, zevk edelim diye, hayvanların eziyet görmesini, acı çekmesini istediğine inanmıyorum. Bunlar, insanların vicdanlarını rahatlatmak için uydurduğu şeyler.”

“Yine de,” dedi babası, “bu işlere kafayı fazlaca takıp derslerini akstamayasın. Bozuşuruz sonra!”

“Aksatmam baba. Merak etme. Sınıfta notları en iyi olanlardan biriyim.”

“Hadi oyalanma da tabağındakileri bitir, okula geç kalacaksın,” dedi annesi. Tabağındaki, serçe ölülerini andıran kızarmış sosislere tanımlayamadığı bir nesneye bakar gibi baktı.

“Ben artık sosis yemiyorum.”

“Aa, neden? İsteddiğin gibi kızartmıştım oysa.”

“Ondan değil anneciğim, artık öldürülmüş hayvan yemeyi reddediyorum”

“Etik vicdani retçi oldun yani,” dedi annesi, alaycı.

“Bir bakıma evet. Etik vicdani retçi denebilir bana da.”

Koltukta gazetesini okurken kahvesini yudumlayan babası, kafasını elindeki gazeteden kaldırıp bir oğluna bir annesine bakıyordu şaşkın şaşkın, gözlüğünün üzerinden.

“Netik netik? Ne demekmiş o, öldürülmüş hayvan yemem? Canlı ye o vakit! Tövbe tövbe! Üstelik eti de deliler gibi seversin.”

“Eti sevmediğimi söylemedim ki,” dedi babasına dönerek.

“Sen bu şey projesine başlayalı adamakıllı değiştin. Okula geleyim de şu senin öğretmenine söyleyecek iki lafım olacak.”

“Anne! Baba! Neden anlamak istemiyor, neden isteklerime saygı göstermiyorsunuz. İzin verin de ne yiyip ne yemeyeceğime kendim karar vereyim. Bunu kabullenmek bu kadar mı zor? Hem, etten tiksiniyorum, görünce midem kalkıyor deseydim anlayışla karşılırdınız. Oysa sırf bir canlıyı öldürüp gıda olarak tüketmeyi mantığım da yüreğim de kabulleniyor dediğim için üzerime geliyorsunuz.”

“Aman öf, zıkkım ye istersen, bana ne!” diye çıkıştı annesi ve masadan öteye dönüp televizyonu açtı.

“Atın acı ölümü” yazıyordu ekranın alt kısmında. Kadın kanalı değiştirdi.

“Dur anne, geri al!” diye bağırdı Umut. Haber akıyordu hâlâ. Sunucu, görüntünün amatör bir kamera tarafından kaydedilmiş olduğunu belirtiyordu. Görüntüyü başa alıp tekrardan veriyorlardı. İki atın çektiği bir gezinti faytonu girdi görüntüye. Atlardan biri belirgin biçimde topallıyor, kamera yaklaştırıldığında, dizinde derin, kocaman bir yara olduğu görülüyordu. Hava aşırı sıcak olduğundan her iki atın da dili bir karış dışarı sarkmıştı. Faytonun içinde de insanlar... Bir ara görüntü kayboldu. Yalnızca tartışma ve bağırış çağırış sesleri... Bağırılardan bazıları sürekli “bipleniyordu” televizyon kanalı tarafından. Belli ki, kaba sözler bunlar. Sonra bir başka çekimde atın yerde hiç kıpırdamadan uzandığını gördüler. Faytoncu, atı çekiştiriyor, iteleyip tekmeleyerek ayağa kaldırmaya çalışsa da, başarılı olamıyordu. Bu defa kırbacıyla vuruyor, vuruyordu... Sonra ağır bir iş yapmış da yorulmuşçasına olduğu yere çöktü. Faytonda bulunan insanlar, kafalarını uzatıp sadece izlemekle yetindi bütün olanları. Sekiz-on yaşlarında bir kız çocuğu, “Anne, şimdi ne olacak, buradan yürüyecek miyiz?” diye huysuzlanıyordu ağlamaklı yüz ifadesiyle.

Umut, acı içinde haberi seyrederken, yük hayvanlarıyla ilgili de bir çalışma yürütmedikleri için kızdı kendilerine. Sokakta, her an göz önünde bulunan hayvanlarla uğraşırken, şehrin görece uzağında bulunan ve ölümüne çalıştırılan yük hayvanlarını ıskalamışlardı.

Dört-beş yaşlarındayken, köylerinde şahit olduğu ve çok etkilendiği bir olayı hatırlayıverdi bu vesileyle. Adamın biri eşeğin her iki tarafına koca un çuvallarını yüklemiş, bunlar yetmez gibi kendi de çuvalların üzerine oturmuştu. Üstüne üstlük, hayvan daha hızlı gitsin diye elindeki sopayla

ha bire vuruyordu, neresine rastgelirse... Eşegin bacaklarının titrediğini, sonra da dizlerinin üstüne çöktüğünü görünce kahırlanıp ağladığını bugün gibi hatırlıyordu Umut.

BÖLÜM 2

Okul evlerine yakın olduğundan, Umut yürüyerek gidiyordu. Yolun kıyısında, çöp konteynerinin dibinde yatmakta olan bir köpek gördü. O da onu görmüştü. Ön bacaklarının üzerine dikelmiş, heyecanla kuyruğunu sallıyordu. Bir zamanlar beyaz olduğu anlaşılan kıvr kıvr tüyleri şimdi griye dönmüştü. Boynunda tasma vardı. “Evden atılmış bu,” diye düşündü. Gerçekten de hayvan insana alışkındı. Belki de şımarık bir çocuğa karne hediyesi olarak alınmıştı. Çocuğun hevesi geçince de sokağa terk etmişlerdi zavallıyı. Sokaklar böyle yüzlerce hayvanla doluydu.

“Vcdansızlar,” dedi, dişlerinin arasından. Umut’u görünce yerinden kalktı, ayaklarının dibine kadar sokuldu. Başını kaldırıp Umut’un gözlerine

dikti gözlerini. Bu arada arkası kuyruğu ile birlikte sallanıyordu ha bire. Umut kucağına aldı, sevdi onu, sonra çantasını açtı, kediler için taşıdığı mamayı önüne koydu. Zavallı, mamaya saldırmıştı âdeta. Kısa sürede önündekileri sildi süpürdü.

“Onu alıştıрма buralara, yoksa ikinizin de bacaklarınızı kırarım,” diye bağırın sese çevirdi başını. O adamdı! Evinin balkonunda durmuş ona bakıyordu düşmanca. Birkaç ay önce, yine buraya kediler için su kapları koydu diye kulağını kızartana kadar çekmişti. Umut karşılık vermedi, önüne döndü fakat adamın vazgeçeceği yoktu. “Hey velet sana söylüyorum, sağır mısın? O hayvanlara yiyecek verme, sonra gitmiyorlar kapının önünden!” Orta parmağını, filmlerde gördüğü şekilde havaya dikti. Ve öylece tuttu bir süre. Adam delirmiş gibiydi.

“Ben seni yakalarım,” diye bağırdı. Öfkesinden yerinde zıp zıp zıplıyordu.

Umut okula vardığında, Nejat öğretmenin onu aradığını söyledi arkadaşları. Öğretmenler odasında buldu Nejat öğretmeni, az sonra gireceği dersi için hazırlanıyordu.

“Günaydın, öğretmenim.”

“Günaydın Umut. Ben de sana bakmıştım az önce.”

“Söyledi arkadaşlar. Onun için geldim.”

“Hayvan Hakları Haftası yaklaşıyor. Bu kapsamda bir çok etkinlik yapmayı planlıyoruz. Ama hepsinden önce okulumuzda bir panel düzenleyelim diye düşündüm. Bunun duyurulması için okulun değişik yerlerine ilanlar asmakla başlayabiliriz.”

“O kolay da öğretmenim, konuşmacıyı nereden bulacağız?”

“O işi bana bırakın. Konunun uzmanı bir arkadaşım var, uygun bir tarihte olursa seve seve gelirim, dedi. Neyse, ben derse gecikiyorum, ayrıntıları konuşuruz daha sonra.”

Umut’un sevinçten içi içine sığmıyordu. Bu sevinçli haberi vermek için kulübün öbür üyeleri olan arkadaşlarını aramaya başladı. Koridorda Deniz’i gördü, olanları anlattı. O da çok heyecanlanmıştı. Kulüp olarak kendilerine bir görev verilmişti, artık düzenleme komitesinde olacaktı. Ayrıca, panel sonrasında daha çok görünür hâle geleceklerdi. Bu da yeni üyelerin katılımı ve daha çok büyümek demektir.

Deniz, “Bir dakika bekle,” dedi Umut’a ve ayrıldı. Biraz sonra elinde bir dosyayla döndü. “Yarış atlarıyla ilgili yaptığım çalışmamı göstermek istiyorum sana.”

“Yapma! Nasıl başardın?”

“Babamın Jokey arkadaşı var, onun sayesinde oldu. Jokeyler Kulübü başkanıyla röportaj yaptım.”

“Nasıl geçti, zorlandın mı?”

“Adam zorlandı.”

“Ne , nasıl yani?”

“Şöyle! Söz ettiğim jokey abiyle birlikte gittik. Beni tanıştırdı. Geliş sebebimi ve okulda yaptığımız çalışmaları anlattım. İlgile dinliyor gibi göründüyse de, sanırım o an başka şeyler düşünüyordu. Beni dinlemiyordu yani. Sonunda galiba kızdırdım da.”

“Neden?”

“Kafadan, atları yarıştırmamanın hayvan hakkı ihlâli olduğunu düşünüp düşünmediğini sordum örneğin...”

“Eee, ne cevap verdi?”

Deniz burada güldü, sandalyesine daha iyi yerleşmek ister gibi sallandı.

“Ne dediii, ha evet, at yarışının bizim ata sporumuz olduğunu, bu sporla ilgilenen insanların sayısının zannedilenden çok daha yüksek olduğunu, insanların hayatına heyecan kattıklarını, bahislerde büyük miktarlarda paralar kazanmanın mümkün olduğunu, at yetiştiriciliğinden tut, spor malzemelerine kadar bunun bir sektör olduğunu söyledi. Ben de sözünü bitirmeden daha, ‘İyi de bütün bunların atlara ne gibi faydası var?’ diye sordum.”

“İnanılmazsın Deniz! Arkadaşım olmandan gurur duyuyorum. E, buna ne dedi?”

“Duvardaki saate baktı, ‘Benim bir toplantım vardı, beş dakika içinde çıkmam lazım,’ dedi ve kaçır gibi çıktı.”

“Ay dur, az daha atlıyordum! Bir de, şey dedi. ‘Atlar binilmek ve koşmak için yaratılmışlardır. Koşmak onlara canlılık verir, yaşam enerjisi verir. Koşmayan at tembelleşir, hımbillaşır ve erken ölür!’ Yarıştırmadan önce atların fikrini alıyor musunuz peki? dediğimde, espri yaptığımı sandı. ‘Küçük hanım çok şakacı ve hazırcevapsınız. Bence siz oyuncu olacaksınız ileride,’ dedi. Sonuçta böyle bir şey çıktı ortaya. Umarım bir şeye benzemiştir.”

“Harika bir iş çıkartmışsın, bence en iyi çalışma seninki olacak.”

BÖLÜM 3

Panelin başlamasına daha yarım saatten fazla vardı ama okulun toplantı salonu neredeyse dolmuştu. Ön sıralar okulun müdürü, müdür yardımcıları ve öğretmenler için ayrılmıştı. Sahne konuşmacı için düzenlenmişti. Ortada, beyaz örtülü bir masa, üzerinde, içinde mevsim çiçekleri bulunan mor bir vazo, su dolu cam sürahi duruyordu.

Konuşmacı sahneye çıktığında, salondaki sesler kesilmiş, dikkatler sahneye yönelmişti. Konuşmacı mikrofonu kontrol etti. Parmağıyla vurdu, “tık”, “tık.” Pozisyonunu kendine göre ayarladı, bu işlere alışkın olduğu belli oluyordu.

“Merhaba, ben Defne. Öncelikle hepinizi sevgiyle ve dostlukla selamlıyorum. Geldiğiniz için hepinize çok teşekkür ederim.”

Otuzlu yaşlarında, güler yüzlü bir kadındı. Siyah saçları küt kesilmişti ve alnına dökülüyordu. Kemik rengi kazağının üzerine kedi motifi işlenmişti. Tatil bittikten sonraki ilk derste öğrencilerdeki değişiklikleri gözlemlemeye çalışan bir öğretmen tavrıyla bakıyordu salondakilere; ilgili, sevecen. Hayvan hakları deyince ne anlamamız gerekir, dünyada ve ülkemizde bu konuda ilk uyanışlar nasıl ve ne zaman oldu, kısaca anlattı ve sözlerine, “Sizi sıkmamak için konunun tarihsel boyutuna daha fazla girmeyeceğim, bunun yerine hayvan hakları ihlallerine ayırmak istiyorum zamanımı daha çok,” diyerek devam etti.

Ülkemizdeki hayvanlara ve özellikle de köpeklerle yapılan kötülüğün belki de ilk ve en büyük çapta uygulandığı ‘Hayırsız Ada’ kıyımının, başlangıç olarak alınabileceğini söyledi. O sıralar İstanbul’un sokaklarından toplanan on binlerce köpek, buraya gönderilmiş ve ölüme terk edilmişti. Orada, açlıktan ve susuzluktan hayvanlar birbirlerini yemişti. Hayırsız Ada, ağaç bulunmayan taşlık bir yerdi. Bir damla bile su yoktu. Orada köpekler açlık ve susuzluktan ölmüştü. Köpeklerin acı feryatları İstanbul’a kadar geliyor, insanların uykularını kaçıırıyordu... Defne bunları anlatırken, arka tarafta bulunan perdede, o acı olayı gösteren bir de animasyon film oynatılıyordu. Sözlerine ara vermek zorunda kaldı, çünkü salonun nerdeyse tamamı, gözyaşları içindeydi ve tabii kendi de... Kimileri hıçkırıklara boğuldu.

“Bu konuyu Can Yücel’in ‘Hayırsız Ada’ isimli şiiriyle kapatmak istiyorum”

Bir haftadır yok yere dolaşıp duruyordum

Bir haftadır içimde bir kırlangıç fırtınası

Siyahın biri konup biri kalkıyor

Şişli'den taa Râmi'ye kadar

Her sokağın ayrı bir kanat çırpışı var

Yeni Cami önlerindeydim sonra

Vapur düdüklelerinden anladım

Bir haftadır seni ararmışım meğer

Köprü üstünde Arif'e rastladım

Patiska ararmış fakir

Birlikte Kadıköy'e geçtik

Kardeşliği mavişliği üstünde denizin

Bir yanı ışık bir yanı İstanbul

Şu kahraman harp gemileri de olmasa

Defne'nin buğulu, duygulu sesiyle okuduğu şiiri bütün salon nefesini tutarak dinlemişti. Sonra büyük bir alkış koptuysa da, müdahale edip durdurdu.

Sunumunu bitirdikten sonra, sorular varsa alabileceğini söylemesiyle birlikte onlarca el havaya kalktı. Ön sıralardan bir kız öğrenciye verdi sözü.

“Dediniz ki, hayvanlar dostumuzdur, insan dostlarını yer mi? Ama ben bir yerde okumuştum. Et yemezsek sağlıklı büyüyemeyeceğimizi, zekâmızın gelişmeyeceğini yazıyordu. Aynısını babam da söyledi.”

“Arkadaşlar, bu düşüncelerin tamamen bilgi eksikliğinden kaynaklandığını söyleyebilirim, yıllardır bu mücadelenin içinde olan biri olarak. Et yemezsek, bedenen ve ruhen gelişemeyeceğimize ilişkin inançlar bize çocukluğumuzda itibaren öğretilmiş aslı astarı olmayan şeyler, asla doğru değil. Bilmenizi isterim ki, ette bulunan ve sizin gelişmeniz için vazgeçilmez olan bütün vitaminler kuru fasulye, nohut, mercimek gibi bakliyat türlerinde fazlasıyla bulunmakta. Et yemek zorunda değiliz yani. Hem şunu asla unutmamalıyız, et dediğimiz şey aslında bizler gibi nefes alıp veren, koşup oynayan, annelerimiz gibi yavrular yapan, onları emzirip koruyan canlılar! Biraz hayal gücünüzü harekete geçirelim. Yediğiniz et tabağınızda birden kuzuya dönüşse ve onunla göz göze gelseniz, yine de yemeye devam edebilir miydiniz?”

Herkes donakalmıştı.

“Hiç böyle düşünmemiştiniz değil mi?”

“Demin bir arkadaşınız, bayramda faytonla gezinti yaptığını, bundan keyif aldığını ama atlardan birinin topallıyor olmasına, sonra da dizlerini üzerine düşmesine üzüldüğünü söylemişti. Bakın arkadaşlar! İnsanların zevk duyarak, eğlenerek bindiği o faytonları çeken atların ne şartlarda çalıştırıldığını bilerseniz, asla binemezsiniz. Bir kere sabahın erken saatlerinden gece geç vakitlere kadar durup dinlenmeden çalıştırılıyorlar. Üstelik yeterli yiyecek ve su verilmediğinden birçoğu bakımsız ve hasta. Bu esaretten ve zulümden ancak ölmek şartıyla kurtulabiliyorlar. Siz faytona binmekten zevk alabilir, eğlenebilirsiniz; atların dili olsaydı da konuşabilselerdi, acaba onlar da aynı şeyleri mi hissediyorlardı, ne dersiniz?”

Bir öğretmenin söyledikleri, problemin ne kadar büyük ve çözümünün de o derece güç olduğunu gözler önüne seriyordu.

“Öncelikle size çok teşekkür etmek istiyorum, yüreklerimizi acıyla dağlayan ama bir o kadar da ufuk açıcı konuşmanız için. Sizi dinlerken kanım dondu âdetâ. Dışarı kaçmamak için zor tuttum kendimi. Benim anlayamadığım, hayvanlara yapılan bunca zulmün, bunca kötülüğün hiç cezası yok mu? Bütün bunları yapanların yanına kâr mı kalıyor? Eğer böyleyse yazıklar olsun bize! Yazıklar olsun böyle duyarsız bir topluma. Yani başımızda bunlar olurken nasıl hâlâ birbirimizin yüzüne bakabildiğimize, çocuklarımıza, eşlerimize sevgiyle sarılabildiğimize şaşıyorum, bütün samimiyetimle. Ben mesela, şimdi öğrendim bir çok şeyi; “mış” gibi yaparak yaşamışız bunca zaman.”

“Özür dilerim, isminiz neydi?”

“İlker, efendim. Okulun rehber öğretmeniyim.”

“İlker Bey, sizin de isabetle belirttiğiniz gibi, ne yazık ki bizim kanunlarımız hayvanları korumuyor; hayvanlar tamamen insanların vicdanına terk edilmiş durumda. Az önce anlattığım örnekten yola çıkarsam, mesela tecavüz edilip dövülerek öldürülen “Masum” isimli sokak köpeğinin katili, ceza almadı. Çünkü Masum sahipsizdi, bir sokak köpeği idi. Peki sahipli olsaydı ne değişecekti, dediğinizi duyar gibiyim. Çok bir şey değişmiyor aslına bakarsanız. Kanunlarımızda hayvanlar bir eşya, bir mal olarak kabul edildiğinden, örneğin komşunuzun sahipli köpeğini öldürürseniz, parasal değeri ne ise ödeyip hiç bir şey olmamış gibi yolunuza devam edebiliyorsunuz. Bunun değişmesi için hukukçu arkadaşlarımız ve hak savunucuları, ellerinden geleni yapıyor olsalar da, dipten, yani toplum dediğimiz mekanizmadan yeterli tepki gelmediği için, yapabildiklerimiz sınırlı ne yazık ki. Ancak yine de, sizler gibi duyarlı insanlarla buluşabilmek çok büyük bir şans bizim için ve hayvanlar için.”

“İyi ama Defne Hocam, bu insanlar aramızda yaşıyor, çocuklarımızın etrafında dolaşıyor belki de onlara dokunacak kadar yakınlaşıyor. Ben korktum açıkçası. Bu canilerin sokağa bile çıkamaması lazım.”

“Zaten, bilim insanlarının araştırmalarından biliyoruz, bu türden yüz kızartıcı suç işlemiş olanların çocukluğuna gittiğinizde, büyük çoğunluğunun en az bir hayvana eziyet ettiği ortaya çıkmakta. Ama orada kalmıyor, hayvanla başlayıp çocuklara ve kadınlara yöneliyor şiddet dürtüsü. Bunda anlaşılamayacak bir şey yok aslında. Hayvan ve çocuk, kendini savunmaktan aciz canlılar. Toplumdaki en zayıf halka onlar. Bu nedenle şiddetin öznesi konumundakiler, zayıf olan hayvana ve çocuğa yöneliyorlar. Burada en büyük görev ebeveynlere düşüyor kuşkusuz.”

Sorular o kadar çok ve çeşitliydi ki, Defne daha fazla vakit olmadığı için üzüntüsünü dile getirdi ve yakın zamanda yine böyle bir panel yapmaya söz verdi.

“Arkadaşlar, hayvanları sevmek sadece evde kedi, köpek bakmak demek değildir. Bütün hayvanların, yaban hayattakiler de dâhil, bizler gibi can taşıdığını, acı karşısında canlarının bizimki gibi yandığını, onların da duyguları olduğunu, bizim gibi sevinip üzüldüklerini unutmamalıyız. Gerçek bir hayvansever, hayvanları gıda olarak görmez, onların derilerini üzerinde giysi olarak taşımaz, yük taşıma aracı olarak kullanmaz. Gerçek bir hayvansever, hayvanları yaşam dostu, arkadaşı olarak görür. Kardeşini, arkadaşlarını nasıl sever, korur ve gözetirse, hayvanlar için de aynı duygularla hareket eder. Hepinizi sevgiyle kucaklıyor, beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.”

Salon alkışlarla inledi âdeta, bu defa onları susturmadı. El sallayarak çıkarken mutluluğu yüzünden okunuyordu. Konular acı, üzüntü verici olsa da, hayvanlar adına yeşeren umutların sevgi çelengine dönüştüğü bir buluşma olmuştu.

BÖLÜM 4

Umut, yoğun bir günün ardından, yorgun ama mutlu dönmüştü eve. Annesi ondaki bu değişimi hemen fark etmiş, “Hayrola, keyiflisin bugün. Sınavdan yüksek not mu aldın?” diye sormuştu. Okuldaki etkinliği anlattı annesine. Kadın, mutfaktaki işleriyle uğraşiyor, arada, “Haa! İlginç! Bak sen!” gibi sözlerle dinlediğini belli ediyordu.

“Anne, kesin kararımı verdim bugün, ben hayvan hakları savunucusu olacağım.”

“Niye ki?”

“Ne demek niye? Ezilen, şiddete uğrayıp acı çeken hayvanlara yardım etmek için elimden ne geliyorsa yapacağım.”

“Sen kendine yardım et önce, gömleğinin yarısı içeride, yarısı dışarıda. Bak, sakın eve kedi, köpek getirmeyi aklından bile geçirme! Babanın bu konudaki tavrını biliyorsun. Evde huzursuzluk çıksın istemiyorum.”

Annesi mutfaktan çıkıp gelmiş, boynunu uzatıp, her bir kelimenin üzerine basarak söylemişti bunları. Umut güldü.

“Anneciğim, bu kadar basit bir şey değil söylediğim. Daha geniş çaplı çalışmalarda yer almak istiyorum. Buna bugün okulumuza gelen aktivist Defne abla ile görüşüp fikrini aldıktan sonra karar verdim.”

“Ben bilmem, derslerini aksatma da, sonra babanın elinden seni ben bile alamam.”

“O da öyle söyledi! Sizin onayınızı aldıktan sonra ve derslerimi aksatmamak kaydıyla beni de çalışmalarına katabileceğini söyledi. İzin vereceksin değil mi?”

“Ben karışmam, babana sorarsın akşam!”

Deniz, ödevlerini yaptıktan sonra, panelde dinlediklerini bir kâğıda geçirdi. Panelde Defne ablaya en çok o soru sormuştu, fakat cevabını aradığı çok şey vardı daha.

Babasından izin çıkmamıştı şimdilik, bir süre bekleyip görmeyi tercih ettiğini söylemişti babası. Duruma göre, tekrardan bir değerlendirme yapacaktı. Bu bile sevindiriyordu Umut'u. Babası kesin olarak reddetmemişti hiç değilse.

Erkenden yattı, fakat uykuya geçemiyordu bir türlü. O kadar çok soru ve araştırılacak konu vardı ki kafasında! Nereden nasıl başlasın, bilemiyordu. Defne abla telefonlarını ve internet adreslerini vermiş, ne zaman isterse arayabileceğini söylemişti gerçi. Bu onun için inanılmaz bir şans! Her an yardıma hazır birinin yanı başında bulunuyor olması Umut'u daha da yüreklendirmiş, yapmak istediği ne varsa, bir anda gerçekleştirmek için delice bir arzuyla yanıp tutuşmaya başlamıştı.

Örneğin, hayvanların öldürülüp yemek olarak tüketilmesi meselesine kafayı taksın, hemen mezbahalar geliyordu gözünün önüne. "Kim bilir, günde kaç milyon hayvan öldürülüyordur, sırf yiyecek olarak. Mezbahaları kapattık diyelim, çözüm değil ki! İnsanları et yemekten vazgeçirecek şeyler bulmak lâzım. İnsanlar istediği sürece, hayvanlar daha çok üretilecek ve öldürülecek. Hem, Defne ablanın bugün dediği gibi, bu sektörde inanılmaz büyük paralar dönüyormuş. Silahlara harcanan paralardan bile çok!"

Umut, düşündükçe uykuları ve huzuru kaçırıyordu. Artık başka şey düşünemez olmuştu. Bir an umutlanıyor, içi heyecanla kıpır kıpır ediyor

ama hemen ardından, önünde dağlar gibi dikilen acımasız problemlerin zorluğu ve çokluğu karşısında umutsuzluğa kapılıyor, karamsarlık girdabının içinde dönüp duruyordu. “Hep böyle mi olacak,” diye düşündü. “Bundan sonra eski yaşantımı özleyecek hâle mi geleceğim?”

BÖLÜM 5

Umut, kulüpteki arkadaşlarına, panelle ilgili bir değerlendirme toplantısı yapmayı önermiş, onlar da bu fikre katıldıklarını bildirmişlerdi. Okuldaki odalarına çekildiler. Umut, akşam evde hazırladığı panelle ilgili raporun birer örneğini dağıttı arkadaşlarına. Caner, söz aldı.

“Burada av ve yaban hayvanları için yapılacaklar, diye bir bölüm var, bu nereden çıktı? Panelde bunlar konuşuldu mu?”

“Hayır! Konuşulmadı tabii, fakat ben bunları da gündemimize alıp konuşabiliriz diye düşünmüştüm. Arkadaşlar, hepimizin bildiği gibi, ormanlar yok ediliyor, denizler kirletiliyor, soluduğumuz hava zehir saçıyor. Bunun gibi daha pek çok çevresel problemler yüzünden, insanlar kadar hayvanlar da zarar görüyor. Örneğin, ormanlar yok ediliyor ve her geçen gün ormanlık alanlar azalıyor, bunun sonucu olarak da su ve beslenme kaynakları kuruyor, yaban hayvanları insanların yaşadığı yerlere, evlere kadar giriyor yiyecek bulabilmek için. Bu da hem onlar hem de insanlar için tehdit oluşturabiliyor. Unutmayalım ki problemin kaynağı yine insan. Hayvan savunuculuğu bir bütündür bana göre. Sadece kedi, köpek ya da öbür evcil hayvanları mücadele kapsamına alıp da ötekileri görmezden gelirse, gerçek anlamda bir hak savunuculuğu yapmamış oluruz, diye düşünüyorum.”

Murat söz alarak, “Doğru söylüyorsun da, bizim gibi, okulun dışına bile çıkamamış küçücük bir kulüp bu kadar devasa ve çok çeşitli sorunlarla nasıl başa çıkabilir? Biz daha sokağımızdaki kedi köpeğe bile yetişemiyoruz. Ayağımız yere basmalı bence,” dedi. Öbürleri de Murat’a katılınca, konunun gündeme alınmasından vazgeçildi.

“Ha, bir de av konusu var burada,” diyerek söz aldı Deniz. “Belki bu konuda bir şeyler yapabiliriz.”

“Nasıl yapacağız, avcıların tüfeklerini mi çalacağız?” dedi Ahmet, muzip bir ifadeyle.

“Hem unutmayın,” diye devam etti, “av hayvanı diye bir kavram var, bu da yaban hayvanlarını öldürmeyi meşrulaştırıyor. Bu gruba giren hayvanlar ölmeyi baştan hak ediyor gibi saçma bir ifade bu!”

“Geçenlerde medyada yer alan bir haber vardı, devlet bazı hayvanların spor maksatlı avlanmasına hem izin veriyor hem de bunu teşvik ediyor. Yani, parayı bastırıyorsun, istediğin hayvanı, geyik mi, karaca mı, domuz mu, kanatlı mı, kanatsız mı... Seç, beğen, öldür! Yani arkadaşlar, bu da bir evvelki öneri gibi umutsuz ve çaresiz.”

Umut saatine baktı. “Benim halı sahada maçım var akşam, gecikmemeliyim. Toplantıyı bitirelim isterseniz arkadaşlar”

Çıktıklarında okulda kimse kalmamıştı. Yalnız basketbol sahasında dört kişi basket oynuyordu. Gökyüzü uçuk maviydi. Yer yer, küçük beyaz bulut kümeleri serpiştirilmişti oraya buraya. Cadde, çığgın akşam trafiğinin keşmekeşi altında inliyordu.

“Sen de gelsene, eve bırakırım seni,” dedi Umut Deniz’e, yalvarırcasına.

“Nasıl yanı, benim de mi oynamamı istiyorsun?”

Umut güldü, “Yok canım, kenardan izlersin,” dedi.

“Kaçta biter? Ödev yapacağım daha.”

“Uzun sürmez, merak etme. Hem benim de yapacak işlerim var.”

Maçtan sonra hep birlikte yürüyorlardı.

“Hadi, kebabçıya gidelim,” dedi Fırat. “Koşmak beni acıktırdı.”

“Beni saymayın,” dedi Deniz peşinen.

“Beni de,” dedi Umut, parmağını havaya kaldırıp.

Fırat şaşırdı, ”Hadi Deniz’i biliyoruz da, sen neden yan çizdin şimdi?” diye sordu.

“E, ben de vejetaryenim?”

Buna Deniz de dâhil hepsi şaşırmıştı.

“Ne zamandan beri, bana neden söylemedin?” dedi Deniz, gücenik bir tavırla.

“Bilmem! Konusu olmadı herhalde.”

“Siz ikiniz de tatlı yersiniz o halde, mızıkçılık etmeyin hadi! Anca beraber kanca beraber!”

Çaresiz kabul ettiler. Deniz çay istemişti, Umut da soda.

“E, Umut, anlat bakalım şu vejetaryenlik macerası nasıl başladı. Deniz yoldan çıkardı seni, değil mi, hadi itiraf et.”

“Ne ilgisi var, zaten epeydir kafama takıyordum, vakti gelmiş demek ki. Hem, Deniz vegan, onun kadar olamam ben.”

“Aha! O ne demek?”

“Şu demek, vejetaryen ölü hayvan yemez. Vegan ise hayvan yemediği gibi, hayvansal ürünleri de tüketmez. Mesela, süt, yumurta, tereyağı

kesinlikle yemez. Hayvan derisinden yapılmış giyecekleri kullanmaz... Bunun gibi pek çok şey var tabii.”

“Et sevmiyorsunuz, yemiyorsunuz, onu anladık. Peki ama yumurta, peynir ne iş?”

“Biz sevmediğimiz için değil, bir canlıyı gıda olarak tüketmeye ya da her türlü sömürülmesine karşı olduğumuz için böyle bir tavır aldık. Tamamen ahlâkî nedenlerden.”

“Sözlerinden çıkardığım sonuç, ben şu an kebab yediğim için ahlâksızım yani, öyle mi?”

“Ben öyle bir şey söylemedim. Bu tamamen kişisel bir şey. Söylediklerimden böyle bir anlam çıkarmana üzuldüm doğrusu.”

Fırat, peçeteye ağzını silerken düşünüyor gibiydi.

“İyi ama şu an tabağında duran bu mis gibi kızarmış kuzuyu ya da her neyse, ben öldürmedim ki.”

“Öldürmedin tabii fakat talep ettin, buraya gelip, ücretini de ödemek suretiyle yedin. Düşün, burada oturan şu insanlar, kebab yemeyi bıraksalar, bu işyeri ayakta kalabilir mi? Kalamaz, kapanır. Aynı şekilde, kimse kasaplardan et almazsa kasaplar kapanır. O zaman da besiciler hayvan beslemeyi bırakır...”

“Hayvan nesli tükenir o zaman?”

“Tükenmez. Doğa kendi dengesini çok güzel kurmuş, yeter ki biz insanlar müdahale edip bozmayalım, o inanılmaz bir aklın ürünü olan dengeyi.”

“Tamam, tamam! Başka bir konu yok mu? Sıkıldım!” diyerek araya girdi Deniz. Tartışmanın büyüüp iki arkadaşın arasının açılmasından korkmuştu.

Otobüsten inmiş, eve doğru yürüyorlardı. “Sen artık oldun,” dedi Deniz, arkadaşına hayranlıkla bakarken.

“Senin gibi olduğumda olmuş olacağım asıl.”

“Ne bu acele,” dedi, gülerek. “Vakti gelmeyince çiçek açmaz.”

BÖLÜM 6

Nejat Öğretmen Umut'a kulüp üyesi öğrencilerle bir toplantı yapmak istediğini söylemiş, uygun bir zamanda bunu düzenlemesini istemişti. Toplantının yapılacağı saatte herkes oradaydı. İki de yeni öğrenci vardı katılanların arasında. Onlar da kulübe üye olup çalışmak istiyorlardı.

Nejat Öğretmen, Hayvan Hakları Haftası'nda okulca gerçekleştirilen bir dizi etkinlikteki çabaları ve katkıları için hepsine ayrı ayrı teşekkür ederek başladı konuşmasına. Önderlik ettiği bu kulübün etkin çalışmalarını sebebiyle okul idaresi kendisine takdir ve teşekkür belgesi vermişti.

Bunun için mutluluğu gözlerinden okunuyordu. Sonra, çantasını açtı, kırmızı kadifeyle kaplı güzel bir kutu çıkardı, kapağını açıp masaya koydu. Bu da Okul İdaresi'nin kulüp için hazırlattığı takdir ve teşekkür plâketi idi. Üzerine her üyenin adları ayrı ayrı yazılmıştı. Hepsi çok mutlu olmuştu.

“Arkadaşlar,” diyerek sürdürdü konuşmasını Nejat Öğretmen. “Kulübümüzün başarılarıyla gurur duyuyorum. Ancak, takdir edersiniz ki daha yolun başındayız. Bütün hak mücadelelerinde olduğu gibi hayvan hakları konusu da zorluklarla dolu, içine girdikçe büyüyen, uzun erimli bir mücadele alanı. Bizler hayvanları sevdiğimiz, onların acılarını etimizde, yüreğimizde hissettiğimiz için bu mücadelenin içindeyiz. Bunun zorlu bir mücadele olduğunu bilecek ama yapabileceklerimizin de bir sınırı bulunduğunu unutmayacağız. Bu nedenle, zorluklarla karşılaştığımızda yılgınlığa kapılmamalıyız. Bu mücadelede yapılan her şey çok değerli ve benzersiz. Herkes elinden geleni yapsa yeterli. Biz çok büyük bir mücadelenin bir tarafından tutuyoruz. Yalnız değiliz ama!” Bu sırada bir güvercin uçup geldi, pencerenin kenarına kondu. Kafasını uzata uzata etrafına bakınıyordu. “Bakın, az önce dememiş miydim?” Gözler gelen bu yeni konuğa döndü.

“Öğretmenim, bundan sonraki programımız ne olacak, bir şeyler belirlediniz mi?” dedi Deniz.

“Ben de bunları konuşmak için toplanalım istemiştim. Öncelikle çoğalmalıyız arkadaşlar. Bugün aramıza ilk defa katılan bu iki arkadaşımız gibi başkalarını da çalışmalara katabilirse, mesafeleri kısaltır bu. Hem daha fazla alanda çalışma imkânımız olur. Bu birincisi. İkinci olarak, herkes sokakta, evinin çevresinde, parkta, bahçede, aklına gelebilecek her yerde gördüğü hayvan hak ihlallerini belirlesin.

Bir sonraki toplantımızı, bu ihlallerle ilgili neler yapabiliriz, toplu veya bireysel, bunlara ayırırız. Benim söyleyeceklerim şimdilik bu kadar. Konuşmak isteyen..”

“Bitse de bir an önce gitsek,” dercesine bakıyorlardı. Az sonra, liseler arası basketbol turnuvasında kendi okullarının maçı vardı çünkü. Bu yüzden yerlerinde duramıyorlardı.

Umut sabahleyin okulun kapısından girince Deniz’i kendisini bekler buldu. Elinde bir şey tutuyordu ve onu görünce ellerini arkasına saklamıştı.

“Günaydın Deniz!”

“Günaydın Umut!”

“Hayrola! Ne bekliyordun böyle kapıda?”

“Seniii!”

“Beni?”

“Evet.”

“Haaa!”

“Ne o şaşırdın mı?”

“Doğrusu evet.”

Deniz elindeki hediye paketini uzattı.

“Bunu vermek için..”

“Aa, ne ki bu?”

“Aç bak!”

Umut, ağır hareketlerle açtı paketi. Üzerinde kedi desenleri olan güzel bir kravattı.

“Beğendin mi?”

“E, evet de niye aldın şimdi sen bunu? Doğum günüm değil ki!”

“Bugün vejetaryenliğinin kırkıncı günü. Bilirsin, bizim kültürümüzde kırklar önemlidir,” dedi ve dudağının tam kenarına denk gelen yerden öptü arkadaşını. Umut bunun bilerek mi, yoksa kazara mı olduğunu bir an düşündü. Her neyse çok hoşuna gitmişti. Duygulanmıştı da Deniz’in kendisine hediye vermesinden. “Olacaksa insanın böyle arkadaşları olmalı” diye düşündü. Sonra da o Deniz’i öptü, teşekkür babında.

İkisi de erken gelmişti.

“Hadi kantine gidelim, sıcak çikolata ısmarlayayım sana,” dedi Umut.

“Tamam, harika!”

Cam kenarına oturdular. Yağmurun damlalar halinde cama vuruşunu duyabiliyorlardı. Biraz sonra cam buğulandı, dışarıyla aralarında bir sis perdesi oluştu. Deniz, eli çenesinde, içeriye giren çıkanlara bakıyordu ama aslında aklı başka yerlerdeydi. Bunun Umut da farkındaydı. Bir an göz göze geldiler, sanki yeni tanışıyor gibi tutuk, tedirgin bir ruh hâli içindeydiler

“Sana bir şeyi itiraf etmek istiyorum,” dedi Deniz, çekingen bir tavırla. Sözler ağzından bir kere çıkarsa pişman olacaktı gibi tedirgin bir haldeydi. Umut heyecanlanmıştı.

“Nedir?”

“Ben hayvanlara da yaptıklarını bilmiyordum.”

“Neyi yaptıklarını?”

“Tecavüz.”

“Gerçekten mi?”

“Gerçekten.”

“Ee!”

“Televizyonda gördüğümde şok oldum. Adamın biri keçiye tecavüz ederken yakalanmış.”

“Ördeğe, tavuğa bile...” dedi Umut

İğrenerek yüzünü buruşturdu Deniz. Anlaşılan öğrendikleri, öğreneceklerinin yanında hiç kalıyordu.

“Nasıl iğrenç bir dünya burası. Kutsal kitapların ‘yaratılmışların en şerefli’ dediği insan bu mu? Zavallı bir hayvana bunlar yapılıyorsa, insana yapılmasına ne engel olabilir? Gözü dönmüştüğün karşısında hangi güç durabilir?”

“Köye gitmiştik küçükken,” dedi Umut. “Orada bir çocukla oyun arkadaşı olmuştum. Birlikte koyun güttük çok. Bir gün bana, ‘Sen hiç eşek yaptın mı?’ dedi. Ben ne cevap vereceğimi bilemedim. Ne sorduğunu anlayamamıştım. ‘Ben yaptım,’ dedi böbürlenerek. Yapmamıştı tabii fakat ya seyretmişti ya da büyüklerinden duymuştu. Büyüyünce anlamıştım ki, bizim toplumumuzda ne eşek ne de tavuk kurtulabilir sapıkların elinden. Hayvanla başlayıp çocuklara, kadınlara kadar uzanan sınırsız bir liste... Zayıf halkalar her zaman namlunun ucunda. Durum bu kadar umutsuz yani. Ben bu insanların eziyet etmekten garip bir haz aldıklarına inanıyorum, var böyleleri.”

“Ben de bir yerde okumuştum, tecavüzcülerin geçmişine indiklerinde, büyük çoğunluğunun çocukken tacize, tecavüze uğradığı ortaya çıkmış.”

“O da başka canlılara aynısını yaparak kendisini mi iyileştiriyor yani?”

“Bilemem o kadarını. Bunu bir psikoloğa sormak lazım.”

“Öyle ya da böyle, bu insanlar sapkın. Ama ne var biliyor musun, bunlar her yerdeler ve kendilerini çok iyi gizliyorlar.”

“Toplum bu meselelerle uzaktan yakından ilgili değil çünkü. İğnenin ucu kendilerine girmedikçe değişen bir şey olmayacak. Bu toplumsal bir problem.”

BÖLÜM 7

Umut, dersten sonra sinemaya gitmeyi teklif etti Deniz'e. Daha önce neden yapmadığını düşünüp kızdı da biraz kendine. Hep erkek arkadaşlarıyla "takılıyordu" gençlerin deyimiyle. Kızların yanında rahat edemiyor, ne konuşacağını bilemiyor, laf atsalar yüzü kızarıyordu. Fakat son zamanlarda bu çekingenliği üzerinden attığını fark etmişti. Çok sevindiriyordu bu onu. Özgüvenini kazanmıştı bir anlamda.

Deniz sevinçle karşılamıştı teklifi.

"Aklında bir film var mı?"

"Var aslında. Epeydir bekliyordum. Dün vizyona girdi."

"Hangisi?"

"Tarantino'ya ne dersin?"

"İyyy! Nasıl seyrediyorsunuz onun filmlerini ya! Adam tam bir manyak."

“Böyle söyleyeceğini biliyordum ama kabul et, filmleri insanı koltuğa çiviliyor. Adrenalin patlaması resmen.”

“Şaşırdım da ayrıca. Bu tür filmlerden hoşlanacak birine benzemiyorsun ki sen.”

“Bu beni gözünden düşürür mü?”

“Hayır ama, vahşetten başka bir şey yok adamın filmlerinde. Onca insan, tüyler urperten o görüntüleri seyretmek için para verip gidiyor. Bunu anlamakta zorlanıyorum asıl. Meğer ne çok sadist varmış dünyada.”

“İşte tam da bunun için! İnsandaki şiddet duygusunun, yıkıcılığın sınırı olmadığını görüyorsun. Tarantino da bunu yapıyor, içimize aynasını tutuyor. Bolca şiddet, kan ama sadece bunlar üzerinden değerlendirmeye gitmek ustaya haksızlık bana göre. Tarantino son derece zeki biri. *Rezervuar Köpekleri* mesela. Kurgusu, olay örgüsü, bir an bile düşmeyen, sürekli yükselen temposu... Bunları sadece şiddet, vahşet, kan göstererek sağlayamazsın.”

“Bak şuna! Film eleştirmeni olduğunu bilmiyordum. Daha neler çıkacak bakalım beyimizden.”

Parmağını kızın burnuna dokundurdu hafifçe, “Sen galiba benimle alay ediyorsun?”

“He, nolcek!”

Gülüştüler.

“Ee, gidiyor muyuz?”

“Cık. Sen yalnız gidersin sonra ‘ustanın’ filmine. Gerçek dünyada yeterince vahşet var zaten, ben almayayım.”

“Peki başka filme gideriz. Hem benimki yalnızca bir öneriydi canım. Senin istediğin bir filme gideriz.”

“Ha, bir de şuradan bak, istersen,” diye sürdürdü Umut konuşmasını, yeni hatırlamış gibi. “İnsana bunları yapabilen insan hayvanlara neler yapmaz?”

“Allem ettin, kallem ettin, durumu lehine çevirmeyi başardın yine.”

BÖLÜM 8

"SU" suyorlar söyleyemiyorlar
Kapı önüne bir kap su koy

Yazın kavurucu sıcaklarının ardından, sonbaharın ılık günleri de serin yağmurlara bırakmıştı artık yerini. Güneşin yaşlı bedenler gibi fersiz, ölgün dokunuşları ne öldürüyor ne de onduruyordu. Betonların arasına sıkışmış, el kadar ağaçlık alanlarda sarının her tonunu bulmak mümkündü. Yaprakları dökülüp çıplak kalan ağaçlar, kürkü çalınmış hayvanlar gibi hazin bir görüntü veriyorlardı. İnsanlar gibi tabiat da kışa hazırlık yapıyordu. Kışın eli kapıdaydı.

Deniz ve arkadaşları Nejat Öğretmen'in verdiği görevleri yapmış olarak toplantı odasında bekliyorlardı.

“Merhaba arkadaşlar! Neler yaptınız görüşmeyeli?”

Her biri yazın neler yaptığını anlattı. Köyü olan köyde, denize yakın olanlarsa sahillerde geçirmişti tatillerini. Kendisinin tatili nerde geçirdiğinin sorulması üzerine Nejat Öğretmen, şansının da yardımıyla İspanya, oradan da Portekiz'e kadar uzanan maceralı bir yolculuk yaptığını söyledi. Uzun zaman olmuştu bir araya gelmeyeli. Bu toplantıyla hasret giderdiler.

“Eveeet,” dedi Nejat Öğretmen önünde duran kâğıtlara bakarken. “Nerde kalmıştık, hatırlayan var mı?”

“Çevremizde gözlemlediğimiz ya da duyduğumuz hayvan hakkı ihlallerini araştıracaktık öğretmenim,” dedi Deniz.

“Bir şey hazırlayan var mı?”

“Ben kürkü için katledilen hayvanlarla ilgili bir araştırma yaptım.”

“İlginç. Bunu bizimle paylaşır mısın?”

“Elbette. Elde ettiğim bulguları bir rapor haline getirdim ve fotokopiyle çoğalttım. Şöyle elden ele dağıtırsak arkadaşlar. Kürk hayvanlarının kürkleri için katledilmesi problemi, bu konunun gündemimizde pek yer alamayışı sebebiyle fazlaca bilinmiyor ne yazık ki. Oysa, işin içine girdikçe ve iç yüzünü gördükçe dehşete kapılmamak elde değil. Elinizdeki notlarda da görüldüğü gibi, kedi, köpek, vizon, tilki, astragan, çinçila, fok başta olmak üzere, milyonlarcası, sırf bazı kadınların zevkini tatmin için akıl almaz yöntemlerle katlediliyor. Bu hayvanların öldürülmelerinde akıl almaz yöntemler kullanılıyor. Gerçi notlarımda ayrıntılı olarak yazdım ama kısaca birkaç örnek vermek istiyorum.

Örneğin, vizonlar, gazla boğularak ya da zehirlenerek. Bazı yerlerde ise boyunları kırılmak veya havasız bırakılmak suretiyle öldürülüyorlar.

Tilki, tuzaklarla yakalanıyor. Tuzağa yakalanan tilki, günlerce acı çekerek can veriyor.

Astragan, kaliteli astragan elde etmek için kuzular 10-15 günlük olmadan kesiliyor.

Fok, derilerine zarar gelmesin diye ucu sivri balta ile beyinlerine vuruyorlar.

Çinçilla, bazı ülkelerde boyunları kırılarak veya elektroşok ile öldürülüyorlar.

Kış aylarında küçük kafeslere kapatılarak, aç ve susuz bırakılarak barındırılan köpekler sonrasında boyunlarına geçirilen telle boğularak öldürülüyorlar.

Kedilerin öldürülmesi zor olduğundan ve kürklerinde herhangi bir hasar istenmediğinden, ağızlarına bir hortum sokuluyor. Hortumun diğer ucundaki musluk açılıyor ve önce hortumun içinden geçen su, boynundan telle asılmış kedinin ağzından içeri doluyor. Nefes almaya çalışan hayvanın akciğerlerine su doluyor ve hayvan boğularak can veriyor.

Ben anlatırken, sizler dinlerken dehşete düştük. İşte, kadınların süs ya da zengin görünsün diye giydiği kürkler böyle elde ediliyor. İnsan olarak insanlığımdan utandım, bu araştırmayı yaparken ama asıl utanması gerekenler utanmıyor ne yazık ki!

Yalnızca yaban hayvanları değil bu kıyıma uğrayan. Çiftlikler kurmuşlar bu iş için. Her an el altında, av peşinde koşmak yok. Zavallılar daracık kafeslerde, aç ve susuz bırakılıyorlar ki derileri daha kolay yüzülsün.

Son olarak şunu söylemek istiyorum: Bunları konuşmak, tartışmak önemli de, yetmez arkadaşlar. Eyleme geçmek gerek. Ben tek başıma da kalsam sokak eylemlerine başlıyorum en kısa zamanda.”

Derin sessizliği bozan Fırat oldu. “Offf! Kahroldum, bittim resmen. Bunların gerçek olduğuna inanasım gelmiyor. Deniz, nerden geldi aklına bunları araştırmak!”

“Ben de Çin’de canlı maymun beyni yerlerken çekilmiş bir video izlemiştim,” dedi Gencer. “Herifler bunun için lokanta açmışlar resmen, düşünebiliyor musunuz?”

BÖLÜM 9

Kulübün en yenilerinden Çağla, hayvan satışı yapılan yerlerle ilgili yaptığı çalışmayı aktardı. Köpekten fareye, kanaryadan papağana kadar irili ufaklı pek çok hayvan daracık kafeslere tıklımış, kendilerini satın alacak insanları bekliyordardı. Bu bekleyişin günler hatta bazen aylarca sürdüğü düşünülürdüğünde zavallıların çektiği işkencelerin boyutlarını tahmin etmek zor değildi.

Buralarda tutsak edilen hayvanların pek çoğu yurt dışından kaçak yollarla ülkeye sokuluyordu ve geldikleri bölgelerin iklimi göz önüne alınmadan, her yerde yaşamaya zorlanıyorlardı. Örneğin, soğuk iklimden getirilen bir hayvan en sıcak yerlerde veya sıcak iklim hayvanı soğuk bölgelerde yaşamak zorunda bırakılıyordu.

“İnsanların büyük çoğunluğu empati yoksunu ne yazık ki,” diye devam etti anlatımına. “O zavallı hayvanları kafesler içinde eğlenerek seyrediyorlar da, onların acı çekiyor olabilecekleri umurlarında olmuyor. Bu çok acıtıcı bir tablo.”

“Peki, bu konuda neler yapılabilir, senin çözüm önerilerin neler?” diyerek araya girdi Nejat Öğretmen.

“Öncelikle, ülkeyi yönetenlere düşüyor asıl büyük görev. Ülkeye hayvan sokulmasının ve bir mal, bir eşya gibi dükkânlarda satışının önlenmesi gerekiyor. Petşop adı verilen yerlerin kapatılmasıyla başlanabilir örneğin. İnsanların bu yerlerden hayvan satın almamaları için eğitici ve ikna edici çalışmalar yapılabilir. El ilanları bastırıp dağıtabiliriz. Örneğin, köpek isteyen biri barınaklardan sahiplenebilir pekala ya da sokağa terkedilen bir köpeği, kediyi... İnsanları uyarıp farkında olmalarını sağlayabiliriz fakat bunun nasıl olacağını bilmiyorum açıkçası.”

“Çok haklısın Çağla, sonunda zurnanın zırt dediği yer işte burası,” dedi Nejat Öğretmen, yüzünde acı bir gülümsemeyle. “Bugünlük bu kadar yeter arkadaşlar, benim de hâlîm kalmadı doğrusu. Bir sonraki toplantıda bu konulara devam ederiz. Hepinize iyi akşamlar, görüşmek üzere...”

Okulda kimse kalmamıştı. Hademeler sınıfları, koridorları temizliyordu. Havada sabun kokusu vardı. “Kolay gelsin,” dedi onlara geçerken.

Öğretmenler odasına girince bir garip hissetti kendini. Her yere, her şeye, geçmiş günlerden ya da belki asırlar öncesinden kalma bir hüzün sinmişti. Birisi gitmiş ya da bir şey unutmuş da onu başka birisi bulmuş... Bir devasa boşlukta tek başına kalakalmış gibiydi; umarsız, korkulu. Pencerenin önündeki koltuğa çöktü. Koltuğun arkalığına dayadı başını. Gözlerini kapayıp kaldı bir süre öylece. Hava kararmıştı. Lacivert karası. Sayısız elektrik lambası, akşamın alacasında başka bir evrenin içinden geçermiş gibi uzayıp giden yollar, asfalt boyunca renkli cam bilyeler gibi akan arabalar, birbirine ulanarak büyüyen kalabalıklar. Yalnızlıklar, yalnızlıklar... ve birbirini çoğaltan, kimi üzen, kimi sevindiren yürek çırpıntıları. Ayak seslerini silen çığılı sessizliğin. Herkes birbirine sağır, birbirine kör. İnsan kendine yalnız...

“Hocam, burayı temizlememiz lâzım. Ben çalışırım, rahatsız olmazsan otur,” diyen hademenin sesiyle sıyrıldı düşüncelerden. “Ha, yok yok gel, zaten çıkıyordum.”

Paltosunu geçirdi sırtına, şapkasını başına özenle yerleştirdi. Şemsiyesini de alıp çıktı. Eve gitmeden markete uğradı, ekmek, su ve birkaç öteberi aldı. Kapıdan girdiğinde az önce okulda kapıldığı o duygunun eve kadar peşinden geldiğini fark etti birden. “Yapıştın bana, bir parçam gibi. Tamam öyle olsun!”

Onu görür görmez, yattığı yerden fırladı, mırıldanarak geldi Hanım. Paçalarını fırçaladı bir sağdan bir soldan. Başını kaldırdı sonra, bir şeyler söylesin diye bekliyor gibiydi. Eğilip kucağına aldı onu Nejat. “Sıkılmış mı benim pamuğum!” Maması az kalmıştı, doldurdu. Televizyonu açtı, elindekileri bırakmak için mutfağa yürüdü. Ev artık soğuktu. Şortla oturan günler çoktan geride kalmıştı. Kombiyi yaktı. Yemek için hazırlık yapmaya başladı.

Yemekten sonra televizyonun karşısındaki kanepeye çöktü. Oturmasını bekliyormuş gibi hemen koştu geldi bir yerlerden Hanım. Kucaktaki yerine yerleşti. Yaklaşık on beş yaşındaydı ve iki senedir birlikteydiler. Annesiğinin emanetiydi Hanım ve yaşadığı bu ev. Bahçeye bakan pencerenin önündeki koltuğunda otururken gidivermişti annesi, uyur gibi. Koltuğun yerini hiç değiştirmemişti o günden beri.

Annesi öldükten sonra yapıyalmız kalmıştı. Otuzunu biraz geçmişti ve geleceğe dair en ufak bir fikri yoktu. Öğretmenliği seviyordu, isteyerek seçmişti. Okulu ve öğrencileri onu hayata bağlıyordu.

***

“Yanımda durur musun?”

“Olur. Peki, ben ne yapacağım?”

“Video çek, ben çalışırken. Fakat tehlikesi de var. İstersen kabul etmeyebilirsin.”

“Yapacağım tabii ki,” dedi Umut kararlı bir tavırla. “Hem sana bir şey olursa müdahale edebilmem için yakınında durmalıyım.” Sevgiyle baktı, arkadaşına, “iyi ki varsın,” diye geçirdi aklından.

“Ne zaman yapacaksın?”

“Hemen, bugün!”

Caddede bekliyorlardı. Biraz sonra sırtında hayvan kürküyle bir sarışın kadın, savurta savurta geçti önlerinden. Peşinden seğirtti Deniz, iyice sokuldu kadına.

“Affedersiniz!” Kadın, aniden döndü. Şaşırılmıştı. “Bu üzerinizdeki kürkün bir hayvandan çalındığını biliyor musunuz?”

“Ne saçmalıyorsun sen be, defol git başımdan,” deyip yürüdü kadın. Deniz vazgeçmek niyetinde değildi hiç, yürüdü peşi sıra.

“Üzerinizde öldürülmüş bir hayvanın kürküyle dolaşmak nasıl bir duygu hanımefendi, lütfen bir şeyler söyleyin!”

Kadın iyice hiddetlendi. Deniz’e vurmaya, saçını çekmeye çalıştı fakat o ustaca manevralarla savuşturdu saldırılarını. Umut da adım adım takip ediyor, olanları cep telefonuna an be an kaydediyordu.

Deniz, kadınla cebelleşirken, yoldan gelip geçenler durmuş, kimi şaşkın, kimi gülerek seyrediyordu bu tuhaf kavgayı. Deniz bıraktı sonunda kadının peşini. Hiç beklemediği böyle bir saldırı sebebiyle kadının beti benzi atmıştı. Koşarak metroya dar attı kendini.

“Her şeyi çektin mi?”

“Çektim merak etme.”

“Uff! Amma heyecan yaptım, kadın neredeyse tepeliyordu beni. Adrenalin tavan yaptı resmen. Senin Tarantino bunları yapabilir miydi?”

“Hadi bir yerde oturalım da çaktığımız görüntüleri seyret,” dedi Umut, elini kızın omzuna atıp.

“Yok, biraz daha durup devam etmek istiyorum.”

Yine beklemeye başladılar. Bir süre sonra lüks bir araba kaldırımın kenarına yanaştı. Şoför inip koşarak arka kapıyı açtı. Öncekinden daha gösterişli ve pahalı görünen kürküyle bir kadın indi, hızlı hızlı yürüyüp bankaya girdi. Deniz de peşinden. Kadın doğrudan, yalnızca özel müşterilerin girebildiği, kiralık kasaların bulunduğu kapıya yöneldi. Güvenlik görevlisi zili çaldı, kapı açıldı, kadın gözden kayboldu. Deniz, bekleme yerinde müşteri gibi oturuyor, kadının geri gelmesini bekliyordu.

Fazla beklemesi gerekmedi, kadın çıkar çıkmaz önüne atladı. Umut, kenarda kayıttaydı.

“Hanımefendi, üzerinizde öldürölmüş bir hayvanın kürkölle dolaşırken neler hissediyorsunuz?”

Hiç telaşa kapılmadı kadın, olduğu yerde durdu. Gülömsedi ama yüzündeki gülme çizgilerinden biri bile kıpırdamadı. Sanki yüzünde maske vardı.

“Seni kim gönderdi, kimin adına çalışıyorsun?” dedi, olabildiğince sâkin görünmeye çabalıyordu.

“Ben öğrenciyim, aynı zamanda hayvan hakları savunucusuyum.”

“Öyleyse okuluna git, derslerini çalış. Vatana millete hayırlı bir insan ol! Bunlar boş işler, tamam mı kızım?”

“Üzerinizdeki kürkü yapmak için en az elli hayvanın işkenceyle öldüröldüğünü biliyor muydunuz?”

Kadın, yüzünde o hiç değışmeyen gülümsemeyle yürüyüp gitmişti. Bu arada bankanın güvenlik görevlisi kesti Deniz’in önünü. Onu iki kolundan tutarak kapıya doğru iteliyordu, “Bırak beni, yolu biliyorum,” diye bağırmasına aldırmadan. Tam kapıdan çıkarken ayakkabısının ucuyla bir tekme savurdu güvenlikçinin ayak bileğine. Adam acıyla kıvranırken, Deniz çotkan caddenin öbür yanına atmıştı kendini.

“Deminki yere, geri gelsene. Hah dur orda! Bak bak, kadının suratının aldığı hale bak! Elinde olsa lime lime etmek isterdi beni.”

“Senden korkulur valla! Kafasına koyduğunu ölse bile yapmaktan vazgeçmeyen insanlara dair hikâyeler okudum. Sen onlardansın.”

BÖLÜM 10

Nejat, öğretmenler odasında az sonra yapacağı sınavın sorularını hazırlıyordu. Yalnızdı. Tüm dikkatini işine vermişken, “Merhaba, Müdür Bey’in odasını arıyordum ben?” diyen bir sesle dikkati dağıldı. Yirmi-yirmi

iki yaşlarında genç bir kadın dikiliyordu kapıda. Sorusunun cevabını alamayabilirmiş gibi endişeli bir ifade vardı yüzünde.

“Bir üstte, koridorun sonundaki oda.”

“Teşekkür ederim,” dedi gençliğinin olanca tazeliğini taşıyan sesiyle.

Tekrar işine döndü Nejat fakat dikkati dağılmıştı bir kere. Kadının bakışları gözünün önünden gitmiyordu. Kalemî kâğıdın üzerine bırakıp kalktı, koridora çıktı. Elleri ceplerinde bir aşağı bir yukarı yürüdü. Az önceki karşılaşma içinde uyumakta olan duyguları uyandırmıştı. Sanki ilk defa bir kadınla konuşmuş, onun gözlerine bakmıştı. Uzaktan gelmiş, yıllardır görmediği bir ahbabıymış gibi bir yakınlık hissetmişti. Müdürün odasını bulamasa da geri gelse diye umutlanıyordu çocukça bir hevesle.

Ertesi gün, dolabında bir şeyler arıyorken, gözlerine inanamadı. Kapıdan giren oydu, arkasında da müdür başyardımcısı. Başyardımcı onu öğretmenlerle tek tek tanıştıyordu. Yeni gelen İngilizce öğretmeni idi. Heyecandan neredeyse nefesi kesilecekti Nejat'ın.

“Ben Nejat, dün bana Müdür Bey'in odasını sormuştunuz.”

“Aa, evet, hatırladım, çok memnun oldum Nejat Bey, ben de Aylin.”

“Hoş geldiniz aramıza. İlk görev yeriniz mi?”

“Yok, hayır! İlk iki yıl Ceylanpınarı'ndaydım. Burası ikinci görev yerim.”

Deniz'in yaptıkları okulda hızla yayılmış, gündemin baş köşesine oturmuştu. Nejat Öğretmen sınıfına kadar giderek onu tebrik etmişti. Fakat yine de riskli ve tehlikeli bir işe kalkışmış olduğunu söylemekten de kaçınmamıştı. Başına her şey gelebilirdi. Kadınların şikâyetçi olmamaları bir şanstı. Maksudı kötü olmasa bile, tacize sokulabilirdi yaptıkları. Kendisi de buna nasıl kalkıştığına şaşırılmıştı sonradan.

“Öyle doluyum ki, yüreğimin acısından sağlıklı düşünemedim, insan olmaktan nefret ettim,” demişti.

Umut, Deniz’e onu ailesiyle tanıştırmak istediğini söyleyiverdi, birdenbire.

“Tabii, olur! Olur da düğün değil, bayram değil, nerden çıktı şimdi bu?” dedi kız gülererek. Şaşırmıştı, Umut’un bu hiç beklemediği hamlesi karşısında. Umut’un heyecanı Deniz’in cevabıyla sönmüştü, utanmıştı da biraz. Bunun için günler öncesinden hazırlanmıştı oysa. Deniz sevinmiş görünmemiş, üstelik bozulmuş gibi davranmıştı.

“İle de özel bir şey mi olması gerekiyor, bizimkilere senden söz edip duruyorum sürekli. Onlar da al getir, tanışalım, dediler! Ayrıca, annem sana özel yemekler yapacak, endişelenme.”

“Yok canım, ondan değil de..”

Çok sıcak karşılamamışlardı Deniz’i Umut’un anne babası. Kötü niyetten değil de onun şöhretinden korktuklarından! Oğulları onun hakkında hemen her şeyi anlatmıştı çünkü onlara. Sır saklamayı asla beceremezdi. Özellikle babası, Umut’un dersleri dışında başka şeylerle uğraşmasına zaten başından beri karşıydı. Kızın hayvan hakları mücadelesinde militanca duruşu oğulları söz konusu olduğunda korkutuyordu onları, bir tür koruma dürtüsüyle.

Gerçi, ilk karşılaşmadan sonra, karşılıklı tedirginlikler ve çekinmeler ortadan kalmıştı. Deniz akıllıca davranmıştı. Hayvanlar konusuna hiç getirmedir sözü. Suskun da kalmadı, sürekli sorularla masanın hâkimiyetini maharetle ele geçirdi bir anlamda. Umut’u seviyordu, onu üzüp yaralayacak bir şey yapmamaya özen gösteriyordu.

Yemek neşe içinde yenmişti. Umut'un ne annesi ne de babası Deniz'in veganlığı hakkında konuşmamıştı. Oysa babası, kendine ilginç gelen ve yabancı olduğu konularda -biraz da ilgiyi kendi üzerinde toplamak için- konuşmayı seviyordu. Misafirin bu konuda hassas olabileceğini düşünmüşlerdi. Deniz de çok memnundu bundan. Olur olmaz insanların artık kalıplaşmış, "Ama marul da canlıııı.." sözünden bıkkınlık gelmişti. Karı koca gece boyunca, güya belli etmeden inceleyip durmuşlardı Deniz'i.

Kızı sıkboğaz etmek istemediklerinden midir yoksa, "Aman bu kadarla kalsın, fazla yüz göz olmayalım," diye düşündüklerinden midir, ona ailesi hakkında soru sormaktan kaçınmışlardı. Umut'un babası sadece, "Baban ne iş yapar?" diye sormuştu. Babasını küçük yaşta kaybettiğini öğrendiklerinde, belli bir hüznün çökmüştü ortama. Yemekten sonra Deniz kalkmak istemiş, ancak çaya da kalması için ısrar ettiklerinden, kalmıştı mecburen. Sonra, teşekkür etmiş, hepsiyle tek tek vedalaşıp, otobüs duraklarına doğru yürümüştü.

BÖLÜM 11

“Nasıl buldun bizimkileri?” diye sordu Umut ertesi gün. Öğleyin, yemeği okul civarındaki bir yemekçide birlikte yemişlerdi.

“Sevdim seninkileri, akli başında insanlar. Annen neler yapmıştı öyle, ikinci bir midem olmayışına hayıflandım.”

“Onlar da seni sevdiler!”

“Birlikte çok fazla vakit geçiriyoruz, farkında mısın?” deyiverdi Deniz

“Yani?”

“Öyle!”

“Bundan şikâyetçi misin, onu anlamadım?”

“Ne ilgisi var canım! Sadece durum tespiti yaptım.”

“Yerim durum tespitini.”

“Sen tabağındakileri ye, ders başlayacak birazdan!”

Deniz’in bir arkadaşı barınakta gönüllü olarak çalışıyordu. Hiç barınak ziyareti yaptın mı diye sormuştu. O da yapmadığını ama çok istediğini söylemişti.

“Ne bekliyorsun öyleyse, gel de canlarla tanış, vakit geçir biraz, gör bak çok iyi gelecek.”

Deniz konuyu Umut’a açmış birlikte gider miyiz diye sormuştu ki, alacağı cevabı zaten biliyordu. Öylesine soruvermişti.

Hafta sonu köpeklerin yaşadığı barınaktaydılar. Deniz hiç bu kadar köpeği bir arada görmediği için heyecanlıydı. İrili ufaklı yüzü aşkın köpek bulunuyordu burada. Sakat olanlara çok üzülmişti, gözlerinden sapır sapır yaş döktü. Sevgiye öylesine açlardı ki, birini sevse, onlarcası bir anda sarıyordu etrafını, “Beni de sev, beni de!” dercesine. İşçi tulumlarının üzerine çektikleri uzun çizmeleriyle işçiler sürekli hareket halindeydi. Barınakların temizlenmesi, hayvanların beslenmesi ve bakımı onların işiydi. Hatta, bazen kavgacı köpekleri ayırmak da.

Deniz’in arkadaşı Sevgi eşlik ediyordu onlara. Barınak hakkında bilgiler veriyor, sorularını cevaplıyordu. “Bizim burası en iyilerinden biri,” dedi. “Bir çok barınakta hayvanlar eziyet görüyor. Kulübelerin zeminleri dışkı dolu, temizlik yapılmıyor, hayvanlar düzenli ve yeterince beslenmiyor. Çoğu kere görevlilerin şiddetine maruz bırakılıyorlar. Hasta

köpeklerin tedavileri yapılmadığı için sakat kalıyorlar. Şanslı olanlar fazla yaşamıyor zaten.”

“Bakın şu teriyer kırması evden atılmış. Ne kadar güzel bir köpek değil mi? Bunun gibi onlarcası var. Şu köşeye sinmiş olana bakın! Hep orada durur, hiç çıkmaz. Sahibi sürekli dövüğü için şikâyet üzerine alıp getirdik. Tedaviye aldığımız hayvanları ayrı bir bölümde tutuyoruz sağlık nedenleriyle. Orayı da görmek ister misiniz?”

“Ah hayır!” dedi Deniz, “Bu kadarı bile yetti. Yüreğim kaldırmıyor! Desene, buralar barınma değil, toplama kampları. Görünen o yani. Göz önünde istenmeyen hayvanların sonu ya itlaf ya da işte, sözde barınaklar.”

“Tamamen öyle,” dedi Sevgi. “Ben, barınaklara karşıyım esasında. Bana göre hayvanlar kısırlaştırılıp tedavileri yapıldıktan sonra buldukları yerde, doğal ortamlarında bırakılmalı. Budur insancıl olan. Senin dediğin gibi, barınaklar hayvanlardan kurtulma, onları ortadan kaldırma politikasının bir başka yüzü ve ne yazık ki en riyakâr yüzü.”

Az sonra bir otomobil girdi barınağa. Kadın, erkek ve on-on iki yaşlarında bir erkek çocuk kulübelerin önünde dura dura ilerliyordu. Köpekler birden hareketlendi. Büyük olanlar patilerini tellere dayıyor ve sesleri çıktığı kadar bağıyor. Küçüklerse zıp zıp zıplıyor, “Beni al, lütfen beni götür,” dercesine, heyecandan titreyerek seslerini duyurmaya çabalyorlar gelenlere. Çocuk, bu canhıraş gösteriden memnun, “Baba şunu alalım, yok o değil, o çirkin, ben şu büyük olanı istiyom...” diye uluyor ha bire. Anne lafa giriyor yandan, “Büyük köpeği ne edecen olum, ona bakmak zordur, küçüklerinden alalım.” Çocuk kolay pes etmeye niyetli değil, “Bana ne bana ne, ben şu kocaman olanı alacam.” “O senden büyük olum,” diyor babası, “sen bakamazsın ona.” “Bakarım!”

“Merhaba,” diyor Sevgi yanlarına varınca. “Bir şey mi arıyordunuz?”

“Köpek almaya geldik,” diyor adam, kendinden emin. “Bizim kerata tutturdu ille de köpek isterim diye, buradan geçiyorduk, bir bakalım dedik.”

“Burada köpek yok,” diyor Sevgi, olabilecek en sert tavrını takınıp. Karşısındakileri bakışıyla öldürebilse bir an bile tereddüt etmeyecek!

“Ne demek köpek yok. Bunlar köpek değil mi?”

“Öyle ama, size yok!”

“Sen benim kim olduğumu biliyon mu?”

“..”

“Yani sen şimdi bizi buradan kovuyon, öyle mi?”

“..”

“Yörüün lan,” diyerek çocuğun kolundan sertçe tutup çekiyor, arabaya doğru giderken dönüp dönüp bakıyorlar, ailecek. “Belediye başkanı arkadaşım, burayı kafanıza yıktırmazsam, aha burda etek giyip gezeceğim.”

BÖLÜM 12

Nejat Aylin Öğretmen'in yanında olabilmek, onunla konuşabilmek için hiçbir fırsatı kaçırmıyordu. Teneffüs zili çalar çalmaz, Aylin neredeyse oraya koşuyor, onu göremediğinde ise mutsuzluğu, kederli bakışları her hâline yansıtıyordu. Aylin'in haftada üç gün dersi oluyordu. Geri kalan günlerde onu görememek işkenceydi Nejat için.

Henüz Aylin'i tanıma fırsatı olmamıştı. Onunla hiç okul dışında buluşmamıştı, bunu teklif etmeye cesareti de yoktu. Onun kendisi için neler hissettiğini çok merak ediyor, bunun için arkadaşlıklarını daha ileriye taşımak ve güçlendirmek ihtiyacı hissediyordu. Birlikteyken Aylin çok rahat davranıyordu gerçi, kontrollü ama cana yakındı tavırları. Konuşurken doğrudan gözlerinin içine bakıyor, yaptığı esprilere kahkahalarla gülüyordu. İlk onun bu gülüşüne vurulmuştu.

“Benim hakkımda ne düşünüyor. Ona karşı hissettiklerimin farkında mı. Hayatında birisi var mı...”

Bütün bu soruların cevaplarını öğrenebilmek için onu okul dışına çıkarması gerektiğinin farkındaydı. En kısa zamanda bunu yapmak için yanıp tutuşuyordu.

Deniz ve Umut, barınak ziyareti hakkındaki gözlemlerini ve o gün yaşadıklarını arkadaşlarıyla da paylaşmışlardı. Bir sonraki ziyareti topluca yapmaya karar verdiler. Havalar soğumuştur, kış artık kendini iyiden iyiye hissettirmeye başlamıştı. Meteorolojiye göre kar kapıdaydı. Bu, sokakta yaşayan hayvanlar için zor günler demektir. Kediler bir şekilde, sığınacak bir delik bulabiliyordu fakat cüsseleri sebebiyle köpekler bu kadar şanslı değildi. Onlar için kulübelere ihtiyaç vardı. Geçmişte, çöpe atılmış malzemelerden yaptıkları derme çatma kulübeler ya kısa ömürlü olmuş ya da insanlar tarafından dağıtılmıştı. Daha sağlam, kalıcı olanlarını yapmak şarttı.

“Hazır köpek kulübeleri çok para,” dedi Caner, “kendimiz yapalım.”

“Yapabilir miyiz?” dedi Murat, “Hiçbirimizin bu tür işlerde tecrübesi yok.”

“Elbette yapabiliriz,” dedi Fırat, “Endüstri Meslek Liseli arkadaşlarım var, can çocuklardır hepsi de, ver malzemeyi, insan yapsınlar sana!”

Bu fikir hepsini sevindirmiş, heyecanlandırmıştı. Fakat malzemeyi nereden bulacaklardı?

Ahmet, “Ben nereden bulacağımızı biliyorum,” dedi.

Hepsi de ona döndü, “Nereden?”

“İnşaatlarda ıskartaya çıkan tahtaları odun olarak yakılmak üzere gönderiyorlar. Meramımızı anlatınca hayır diyeceklerini düşünmüyorum.”

Aralarında işbölümü yaptılar. İnşaatçılarla konuşmaya hep birlikte gideceklerdi.

Sisli puslu bir pazar günü Deniz annesinin ilaçlarını almak için nöbetçi eczane aramaya çıkmıştı. Sokaklar tenhaydı. Aradığı eczaneyi bulmuştu, ancak istediği ilaçların hepsi yoktu. “Başka eczane var mı yakınlarda?” diye sordu. Eczacı kalfasının verdiği adresi bilmiyordu, epey araması gerekecekti. Sora sora bulabilmişti sonunda. İlaçları almış çıkarken, eskiden bir süpermarketin kullandığı fakat şimdi boş görünen dükkânın önündeki kaldırıma camları siyah film kaplı bir Jeep park ediyordu.

Normalde dikkat etmeden geçer giderdi. “Bunda bir iş var” diye düşünürken, bir pitbul indi araçtan. Hemen peşinden, ilerlemek için acele eden köpeğin tasmaına asılan siyah gözlüklü bir adam... Deniz köpeği görünce duvara dayandı, yer olsa kaçacaktı, o derece korkmuştu. Kalbi küt küt atıyordu. O korkulu anlarda köpeğin yüzünde ve vücudunun çeşitli yerlerindeki yara izlerini fark etti. Kimileri çok derindi. Ne köpek ne de sahibi onunla ilgilenmiş görünüyordu. Dükkânın altında depo olarak kullanılan yerin kapısına doğru yönelmişlerdi hızlıca.

“Bu bir dövüş köpeği, kesin,” dedi Deniz kendi kendine. Girdikleri yer de dövüşlerin yapıldığı yer olmalıydı.” Her yanını ateş basmıştı. İnternetten merak edip indirdiği bir köpek dövüşü videosunu unutamamıştı. Günlerce

aç ve susuz, karanlık odalarda bırakılan hayvanlar, öfkeyle birbirlerinin üzerine atılıyordu. Zavallıların birinden biri ölünceye kadar birbirlerini parçaladığı o vahşet görüntüleri aklına gelince sıkıntıyla doldu yüreği. Az önce gördüğü pitbul, bugün değilse bile bir sonraki dövüşte ölecekti. Başka şansı yoktu. Biliyordu ki, bugün, belki de az sonra, aynı şeyler tekrar yaşanacak, insanlar içlerindeki vahşet canavarını bir süreliğine doyurup evlerine dağılacak, eşlerini ve çocuklarını seveceklerdi. Bir şey yapamamanın acısıyla çok üzgün, çok öfkeliydi.

“Ah! Gücüm olmalı ki sizi atmalyım o hayvanların önüne.”

Annesinin ilaçlarını verdi. Ortalığı topladı. Biraz televizyona baktı. Kafasını dağıtmaya ihtiyacı vardı. Umut’la da sıkıntılar uç vermişti son zamanlarda. Anı anına uymuyordu. Olur olmaz şeylere kafayı takıyor, eleştiriye gelmiyor, anında parlayıp kırıcı olabiliyordu. Espriyle söylenmiş bir sözü yanlış anlayıp kendisiyle alay edildiği düşüncesine kapılıyordu. Gereksiz hassasiyetleri yüzünden onunla herhangi bir konuda konuşmaktan çekinir olmuştu. Oysa ender bulunan insanlardan biriydi Umut. Çalışkan, sevgi dolu, merhametli, güvenilir...Onu kaybetmek istemiyordu. Bu yüzden belki bir süre görüşmeseler daha iyi olacaktı. Hem bu arada Umut da kendini toplarlar, duygularını tartar, davranışlarını gözden geçirir, kendi içinde bir denge bulabilirdi. Evet evet! Bir süre ondan uzak durmak iyi gelecekti ikisine de.

BÖLÜM 13

Deniz sabahleyin okulun koridorunda Umut'u uzaktan görmüş, eliyle selam verip aceleyle sınıfına girmişti. Bu hiç alışılmadık tavır karşısında Umut haklı olarak şaşırmış, bir an, nasıl hareket etmesi gerektiğine karar verememiş, duvara yaslanıp kalakalmıştı. Canı bir şeye sikkın olabilirdi sabah sabah. Belki acelesi vardı! Yapamadı, konuşmak için sınıfa gitti. Deniz oturmuş elindeki notu okuyordu. Tepesine dikilmiş vaziyette bekliyordu. Deniz, nice sonra fark etti onu, başını kaldırıp, "Günaydın Umut," dedi, tekrar elindeki okumaya döndü. Sıcak, sevecen değildi tavrı. Bozulmuştu Umut, kırılmıştı hatta. Kulaklarının ateş gibi kızardığını hissediyordu.

"Ne bu şimdi?"

"Ne, ne?"

"Bu tavırlar ne sabah sabah?" Gülmeye zorladı kız kendini.

"Ne tavrı?"

"Sana bir şeyler oldu bu son zamanlarda ama dur bakalım."

"Ya Umut git Allasen, ne alaka? Bana bir şey olduğu yok."

"Ben aptal değilim, hiçbir şey gözümden kaçmaz, sen değıştin."

Ders başlama zilinin çaldığını ikisi de duymamıştı. Öğretmen kapıdan içeri girince, “Hadi git şimdi, öğlen konuşuruz,” dedi kız alçak sesle.

“Evet, konuş bakalım!”

Deniz, söze neresinden gireceğini bilemiyordu; Umut’u kıracak iye ödü kopuyordu.

“Umutçuğum ben değişmedim. Sana karşı duygularımda herhangi bir değişme yok. Bir müddet ara verelim, kendimizle kalalım istedim hepsi bu.”

“İyi de neden?”

“İlle de bir nedeni mi olması gerekiyor?”

“Gerekıyor evet!”

“Umut! İlişkiler yorulabilir, nefes almak ihtiyacı duyulabilir, ne var bunda?”

“Yoruldu demek benden. Bence kasten böyle yapıyorsun.”

“Neyi kasten yapıyorum?”

“Neyse tamam. Anladım. Ne hâlin varsa gör o vakit.”

Masada duran çayına dokunmadan yürüyüp gitti.

Deniz hayvan hakları savunucusu olmaya karar verdiği günlerde problemin ne kadar büyük ve çok boyutlu olduğunu elbette göremezdi. Ciddi gazetedeki bir köşe yazısı, bu konu üzerinde düşünmesinin önünü açmıştı. Şöyle başlıyordu: “...Göz önündeki hayvan hakları ihlalleriyle baş etmek bile bu kadar zor ve çetin mücadeleyi gerektirirken, problemin bir de gözlerden kaçan ya da kaçırılan dalları vardır. Üzerinde deney yapılan hayvanlar bunlardan sadece biridir. Hayvan deneylerinin gözlerden tamamen uzak, günlük hayattan yalıtılmış mekânlarda yapılıyor olması, insanların buralara erişip olanı biteni gözlemlemesini engellediğinden, ihlali gerçekleştirenler serbestçe ve kendilerinden emin olarak hareket edebilmektedirler. Örneğin, kısaca medya olarak adlandırılan sistem araçlarında, hayvan deneylerine ilişkin ne bir haber ne de görüntüye rastlıyorsunuz. Bunun böyle olmasının en büyük sebebi, hayvan üzerinde deney yapan ve yaptıran örgütlü güçlerle medya organları arasındaki gizli ittifakın varlığıdır...”

BÖLÜM 14

Deniz, daha önce farkında olmadığı hayvan deneyleri konusunu derinlemesine araştırmaya karar vermişti ve her adımda yeni bulgulara ulaşıyordu. İlk öğrendiği, kozmetikten ilaçlara, deterjandan gıdaya kadar sanayinin hemen her alanında kullanılan hammaddelerin, insan vücuduna zarar verip vermediğinin test edilmesi için hayvanların kullanıldığı gerçeği olmuştu. Bu deneyler çok acımasız, vahşet boyutunda yöntemler

kullanılarak yapılıyordu. Örneğin, bir kozmetik ürününde kullanılacak bir maddenin insana zarar verip vermeyeceğinin test edilmesi için hayvanların gözlerine bu maddeden sürekli veriliyor, sonuçta hayvan kör oluyor, artık işe yaramadığı için de öldürülüp çöpe atılıyordu. Akla gelebilecek her kimyasal kullanılıyordu ve bunun sonucunda hayvan ya sakat kalıyor ya da ölüyordu. İnternette konu ile ilgili bir çok video indirip izlemişti.

Yaptığı araştırmalar ve gözlediği olaylardan şunu öğrenmişti ki, hayvanların insan eliyle uğradığı şiddetin önlenmesi hiç değilse ihlallerin boyutlarının küçültülmesi, bir avuç hak savunucusunun çabalarıyla olacak iş değildi. Bunun için insanlığın bilinçlendirilmesi, farkındalık eşiğinin yükseltilmesi gerekiyordu. İşe, insanın hayvana bakışını değiştirmekle başlamak sorunun çözümünde en etkili yol olabilirdi. İnsan hayvanı kendinden aşağı gördüğü, ona istediğini yapmaya hakkı olduğunu düşündüğü sürece bir adım bile yol almak mümkün görünmüyordu. Hayvanlar kanunlarla değil, ancak sevgiyle korunabilirdi.

Umut o sabah okula gelmemişti. Deniz meraktan yerinde duramıyordu, telefonla aradı, fakat ulaşamıyordu Umut'a. Arkadaşlarının da bilgisi yoktu. Son buluşmalarında kötü ayrıldıkları için üzülüyor, endişeleniyor, kendini suçluyordu ha bire. Gece boyunca aramayı sürdürdü. Evine gitmek istedi, fakat sonra bunun iyi bir fikir olmadığına karar verdi. Yarın da gelmezse o zaman gidecekti.

Deniz ertesi sabah erkenden okuldaydı. Kantin açılmamıştı henüz. Oysa şu havada bir bardak çay için neler vermezdi. Camın buğusunu kabanının koluyla sildi. Bahçedeki basketbol potası rüzgârdan bır sağa bır sola sallanıyordu. Ağaçlarda serçeler daldan dala sığıyor, aralarında cıvıldaşıyorlardı hiç durmadan. Öğrenciler birer ikişer okula

giriş yapıyordu. Denizin gözleri kapıdan girecek Umut'u bekliyordu. Ders zili çalmış, öğrenciler sınıflara dağılmaya başlamıştı. Deniz, Umut'un bugün de gelmeyeceğini düşünüp, okuldan sonra evine gitmeye karar verdi. "Mutlaka bir şey oldu," diye düşündü. "Acaba hasta mı?"

Tam umudu kesmiş, sınıfına doğru yönelmişken Umut giriverdi koridora, koşarcasına.

"Umut neredesin, çok merak ettim?"

"Bir şey yok, üşütmüşüm biraz. Annem yok yere panik yaptı, yatıp dinlenmem gerektiğini söyledi. Ben de karşı çıkamadım."

"Aman öyle olsun. Kötü bir şey oldu diye çok endişelendim."

"Alt tarafı bir gün okula gelemedim, abartma lütfen. Hem daha iki gün önce görüşmeyelim diyen sen değil miydin, ne bu yapmacık haller şimdi?"

"Aman iyi! Hiç gelme istersen."

"Yine mi kavga edeceğiz?"

"Kavga değil de, kızıyorum sana bazen. Hadi gel barışak!"

Sarıldı Umut'a, çok uzaktan gelmiş gibi.

***

İmeceyle yapıp renk renk boyadıkları köpek kulübelerini kaldırıma dizmişlerdi, 23 Nisan süsleri gibi! Karşıya geçmiş hayran hayran eserlerini seyrediyorlardı

"Şimdi bunları koyacak yerler bulmalıyız arkadaşlar," dedi Fırat.

"Buluruz da," dedi Ahmet, "beni asıl endişelendiren bu kulübeleri koruyabilecek miyiz?"

Fazla göz önünde olmayan, insanların işlemediği apartman aralarındaki girintilere, mezarlıkların kuytularına yerleştirdiler kulübeleri.

“Boyamakla iyi etmedik bence,” dedi Murat, “uzaktan bile seçilebilir bu renkler.”

Her bir kulübeyi yerine bıraktıktan sonra, dönüp dönüp arkalarına bakmaları çok dokunaklıydı. Son kulübeyi de yerleştirip oturdular yere. Deniz dalıp gitmişti.

“Bu karda kışta, yavrucağların şu kulübenin içerisinde kıvrılıp korkmadan, üşümeden, rahatça uyduklarını hayal ediyorum da..”

BÖLÜM 15

Nejat'ın dersi erken bitmişti, fakat gitmemişti. Öğretmenler odasında oturuyor, kafasının içinde türlü düşünceler, pencereden dışarıyı seyrediyordu. Son ders zilinın çalmasıyla, öğretmenler birer ikişer gelmeye başlamıştı. Aylin elinde bir tomar kâğıtla girdi kapıdan.

“Merhaba!”

“Merhaba, Aylin Hanım. Sınav yaptınız sanırım.”

“Ya, evet”. Dolabını açtı, bir poşet çıkardı. Elindeki sınav kâğıtlarını torbaya koydu. Mantosunu giydi. “Size iyi akşamlar,” dedi odadan çıkarken.

“Ben de çıkmak üzereydim,” dedi Nejat ve paltosuna uzandı aceleyle. Kuru, sert bir soğuk vardı. Konuşmadan yan yana yürüyorlardı. Mevsimine uygun olarak hava erkenden kararıyordu artık. Denizin üstü kapkaraydı. Açıkta demirlemiş dev şileplerin sadece ışıkları seçilebiliyordu. Cıvıldaşan ışıklarına rağmen Ada, karanlıkta batmakta olan bir gemiyi andırıyordu.

Dükkânların ışıkları caddeleri ışıl ışıl yapmıştı. Kaldırımında yürümek gitgide zorlaşıyordu. Öyle ki, birine çarpmadan ilerlemek mümkün değildi. Aylin, Nejat'ın iri gövdesiyle açtığı çığırdan zahmetsizce ilerlemekten memnun görünüyordu. Soğuğa rağmen müşteriler dışarıda, tepeden ısıtılan masalarda oturmayı tercih ediyordu. Masaların aralarında dolaşarak yiyecek arayan kediler, kimi dostça karşılansalar da kimileyin kovalanıyorlardı. Bazen müşteriler bazen de garsonlar tarafından.

“Sahlep sever misiniz?” dedi Nejat birden. Aylin onun bu teklifine hem şaşırılmış hem de sevinmiş göründü.

“Severim!”

“Bu semtin eskilerinden bir muhallebici biliyorum, nefis sahlep yaparlar.”

“Tamam, gidelim.”

İçerisi doluydu. Duvar dibinde bir masa bulup oturdular.

“Kışın sıklıkla gelirim buraya.”

Aylin tebessüm etti. Bir çocuk merakıyla etrafı inceliyordu.

“Nasıl, alışabildiniz mi İstanbul'a?”

“Sayılır. Daha evvel birkaç kere gelmiştim aslında. Ama yerleşmek için ilk.”

“Evi nerede tuttunuz?”

“Teyzemle kalıyorum. Tayininin çıktığını öğrenince, onunla kalmam için ısrar etti. Bizimkilerin de işine geldi tabii, babam istemedi aslında gelmemi. İstifa et, başka bir iş buluruz, dedi. O istiyor hep yanında, yakınında olayım.”

“Eh, endişelenmesi normal ama değil mi?”

“İyi de nereye kadar. Bir yerden sonra ayrılıklar kaçınılmaz oluyor.”

“Evet,” dedi Nejat iç çekerek, “kaçınılmaz oluyor.” Sahlepler masaya geldi. Suskunluk aldı bu defa sözü. Göz göze gelmek korkusu. Kaçamak bakışlar. Konuşacak bir şey bulamayınca okuldaki olaylar can simidi gibi yetişiyordu imdatlarına. Müdür muavinlerinden öğretmenlere, öğrencilere... O kadar çok dedikodu malzemesi vardı ki! Aylin dumanı tüten sahlebin üzerindeki tarçını kaşıkla dağıtmak istediysen de topaklaşmasına engel olamadı. Başını kaldırdığında, Nejat’ı kendini seyredirken buldu, gülümsedi istemsizce.

“Siz, uzun süredir mi İstanbul’da yaşıyorsunuz?”

“Doğduğumdan beri.”

“Hayvan haklarıyla ilgili çalışmalar yapıyor musunuz?”

“Eh, işte! Eskiden aktif çalışmalarım olmuştu. Şimdi sadece öğrencilerimin çalışmalarına öncülük ediyorum. Tecrübelerimi onlara aktarmaya çalışıyorum. Bir iş yaptığım yok aslında, her şeyi kendileri yapıyor. Benimki bir nevi danışmanlık.”

“Nasıl başladınız bu alanda çalışmaya?”

“Yıllar önce haberleri seyrediyordum. O büyük orman yangını vardı ya hani, hatırlar mısınız bilmem. Tam üç gün sürmüştü. İşte o gün, vali çıkmış, üzüntülerini bildiriyor falan. Arada, ‘Hiç can kaybı olmaması tek tesellimizdir,’ demez mi? Yani, milyonlarca ağaç yok olmuş, bir o kadar da hayvan, börtü böcek yanarak can vermiş... Adam, can kaybı olmadı, diyor, gözümüze baka baka! İşte o an, hayvanların hakları için mücadele etmeye karar verdim.”

“Ben de buna şeyler yapmayı istiyorum aslında...”

“Kulübe hoş geldin!”

“Anlamadım.”

“Bizim, Hayvan Dostları Kulübümüz var, okulda, sen de gel katıl bize?”

“Bilmem ki. Olur aslında!”

“Hem de ne güzel olur. Hiç bir hayvanla yakın oldun mu?”

“Nasıl yani?”

“Bir hayvanla yaşadın mı, baktın mı demek istemiştin.”

“Yok, hayır. Hayvan sevmediğimden değil, sorumluluğundan kaçtığımdan. Ona gerektiği gibi bakamazsam diye. Hem yıllarca şehirler arası gidiş geliş... Bayağı problem, arabanız da yoksa. Benim bir arkadaşım otobüs yolculuğunda muhabbet kuşunu gizlice yanına alıyor. Fakat ses çıkınca yolcular şikâyetçi oluyor. Muavin, ya bagaja koyacaksınız, ya da otobüsten ineceksiniz diye dayatıyor. Şoför de ona katılınca bizimki ne yapmış dersiniz: Çok affedersiniz, orta parmağını gösterip, otobüsten inmiş.”

“Nasıl bir toplumda yaşıyoruz. Bir kuşa bile tahammülleri yok. Bu kadar nefret dolu bir yüreği taşımak hayli zor olsa gerek!”

Aylin gülümsemekle yetiniyor buna.

“Sana Aylin diyebilir miyim?”

“Dediniz zaten!” Gülüştüler.

“Sen de bana Nejat diyeceksin ama!”

“Tamam, olur.”

Aylin saate baktı. “Benim kalkmam gerek. Gidip şu sınav kâğıtlarını okuyacağım daha.”

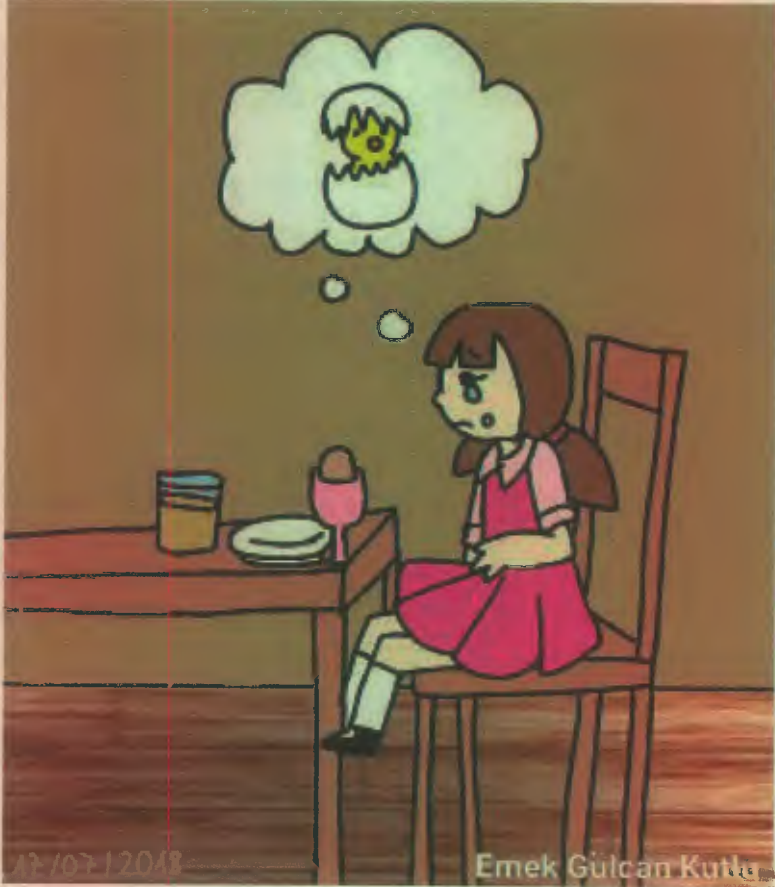
“Tamam. Kalkalım. Geldiğin için teşekkür ederim.”

“Davet ettiğiniz için ben teşekkür ederim.”

“Oldu mu peki şimdi, bana hâlâ siz diyorsun?”

“Tamam, peki. Bir daha demem!”

BÖLÜM 16

Aylin'i bıraktıktan sonra, eve gitmek istememişti canı. Sokaklarda dolaştı durdu. Yıllardır bu kadar mutlu olmamış, böyle iyi hissetmemişti. İçindeki buz dağı çözülmüştü, şırl şırl akan bir dereye dönüşmüştü. Günlerdir içinde çöreklenen kasvet, yaşama sevincine, ümitli bir bekleyişe

bırakmıştı yerini. Kıza epeydir âşıkı ve artık bunu kendine rahatlıkla itiraf edebilirdi. Onun duygularını henüz bilemese de öğrenecekti nasıl olsa. Yalnız, aradaki yaş farkı düşündürüyordu biraz. Kendisi otuz ikiyi devirmek üzereydi. Aylin taş çatlasa yirmi iki-yirmi üç! “Peki, ya hayatında biri varsa?” Bu düşünceyi kafasından atmak istese bile, kurtulamıyordu. Ama nasıl olsa öğrenecekti. Dikilip kalmıştı sokak ortasında öylece, gitse mi, kalsa mı...

Kızın yüzü gözünün önünden gitmiyordu. Yarın dersi de yoktu. Onu tekrar görebilmek için bir sonraki günü beklemek zorundaydı. “Keşke yarın buluşmayı teklif etseydim.” Telefonunu almış olsaydı, arardı, fakat almamıştı işte. Çekinmişti. Çok ileri gitmiş olmaktan, ürkütmekten korkmuştu.

***

Deniz, Nejat’ı öğretmenler odasında bulmuş ve hafta sonu rastladığı pitbuldan ve köpek dövüştürülen o yerden söz etmişti.

“Öğretmenim, bu vahşeti durdurmak için bir şey yapmalıyız.”

“Haklısın da Deniz. Neler yapabiliriz, bir düşünelim. Karşımızdakiler mafya, karanlık adamlar. Benim aklıma ilk gelen, ilgili yerlere şikâyet etmek ve oraya baskın yapmalarını sağlamak. Köpek dövüştürmek ceza kanunları anlamında suç değil ne yazık ki. İdari para cezası kesip bırakıyorlar. Ama köpeklere de el konuluyor.”

“Köpeklere ne olacak peki?”

“Doğrusu onu ben de bilmiyorum ama her ne olursa olsun, hiçbir son onları dövüştürmekten daha kötü olamaz.”

“O zaman şikâyeti yapalım öğretmenim, daha fazla zaman kaybetmeden.”

“Peki, sen emin misin orada köpek dövüşü yapıldığından?”

“Henüz değilim ama araştıracağım. Gerekirse üç gün oradan ayrılmayacağım. Sezgilerime güvenirim, orada kesinlikle dövüş yapılıyor.”
“O gün önümden geçerken o zavallının yaralarını görseyiz siz de benim gibi düşünürdünüz. O yaralar başka türlü olmuş olamaz zaten. Eğer sahibi sadist bir sapık değilse.”

“Tamam ama lütfen dikkatli ol Denizciğim. Yalnız gitmeyeceğine, yanına mutlaka bir arkadaşını da alacağına bana söz vermelisin. Aksi halde müsaade etmem!”

“Söz öğretmenim.”

“Bir de her aşamada beni haberdar et olur mu?”

“Olur, merak etmeyin.”

Deniz, Nejat'ın yanından ayrıldıktan sonra Umut'u bulmaya gitti. Henüz dersten çıkmamıştı. Koridorda bekledi. Teneffüs zili çaldı, Umut görüldü kapıda

“Selam Deniz!”

“Selam Umut, nasılsın?”

“İdare eder. Sen?”

“İyiyim. Seninle konuşmam gerek.”

“Bir dersim daha var ama benim.”

“Tamam, çıkınca kantine gelir misin?”

“Ok.”

Deniz Umut'u beklerken, kafasında planlar yapıyordu sürekli. İçeriye nasıl girecekti. Kapıdan girmesi imkânsızdı. Deponun hiçbir yerinde pencere yoktu. "Nasıl girebilirim? Nasıl, nasıl..." Herhangi bir baskın ihtimaline karşı, rastgele insan almıyorlardı içeriye, dövüşü izleyecek ve köpekler üzerine bahis oynayacak olanlar önceden isim isim bildiriliyordu ve kimlik kontrolü yapılarak içeri alınıyordu. Orada bulunmayı, olan biteni görüntülemeyi ne çok istiyordu! Kendi ismini nasıl yazdırabilirdi. Bu çevreden hiç tanıdığı, bildiği kimse yoktu ki, ondan yardım istesin! O, bu düşüncelerle boğuşurken Umut geldi. Ona olan biteni anlattıktan sonra, "Bana yardım edecek misin?" dedi.

"Yalvarırsan, belki."

"Yalvarıyorum!"

"Yeterince acıklı olmadı."

"Çok kötüsün Umut! Bak Nejat Öğretmen'e konuyu açtım, Umut da seninle gelirse olur dedi. Şimdi ona gidip, öğretmenim Umut gelmiyor mu diyeyim?"

"Tamam da, diyelim orda köpek dövüştürülüyor ve diyelim biz de polise ya da her nereye ise şikâyet ettik! Bir şey olacağına inanıyor musun?"

"Para cezası kesiyorlarmış, bu caydırıcı bir yol değil kabul ediyorum, fakat, köpeklere el koyuyorlar, az şey mi?"

"O hayvanlara ne oluyor sonra?"

"Bilmiyorum, şimdilik?"

BÖLÜM 17

Umut ve Deniz, köpek dövüşlerinin yapıldığı binanın etrafını keşfe çıktılar. Dövüşlerin yapıldığı yer yol seviyesinin altında, bodrum kat tabir edilen bir yerd. Arkası bahçeye bakıyordu. Duvarlardan atlayıp bahçeye geçtiler. Binanın arkası boyu iki metreyi bulan çalılar ve otlarla kapanmıştı. Umut otların arasına daldı, duvarın dibine kadar ilerledi. “Buldum,” diye bağırdı alçak sesle. Otların gizlediği küçük bir pencereydi bu. Camın yüzeyi toz, toprak ve örümcek ağlarıyla kaplıydı. Yere atılmış bez parçaları buldu Deniz, camı sildiler. Yarı karanlıktı ve içeride ne olduğu seçilemiyordu. Umut cep telefonunun lambasını açtı, içeriye tuttu. Kare şeklinde, etrafı yükseltilmiş bir alan, etrafında da bir masa ve sandalyeler

diziliydi. “Kahretsin! Deniz haklı çıktın galiba! Şuraya bak!” Kendisi geri çekildi, Deniz de görmüştü aynı manzarayı. Evet, burası köpek dövüşü arenasıydı. Birbirlerine baktılar, inanamayarak.

“Şimdi sıra dövüşlerin hangi günlerde yapıldığını bulmakta,” dedi Umut.

“Ben ne gün geldim, hah! Pazardı, şu köşedeki eczaneye gelmiştim.”

“Bugün günlerden ne?”

“Daha salıdayız.”

“Öff! Kaç gün var daha.”

“Boş ver, bulduk ya, ona bak sen. Artık elimizdeler.”

“Haklısın. Hadi gidelim buradan, bizi kimse görmeden.”

Deniz okula gitmek için evden çıkmaya hazırlandığı sırada telefonu çaldı. Yabancı bir numaraydı. Açtı. Annesinin bir arkadaşı, tuhafiye dükkânı işletiyordu. Sabah dükkânı açmaya geldiğinde, gördükleri karşısında ne yapacağını şaşırılmıştı. Kapının hemen önünde yaralı bir köpek yatıyordu. Hızla gelen bir araba çarpmıştı. Mahalle sakinlerinden biri balkondan görmüştü olan biteni. Zavallı, sürüne sürüne dükkânın önüne kadar gelebilmişti. Yalnızca ön patileri üzerinde doğrulabiliyor, arka bacaklarını oynatamıyordu. Ağlayıp inliyor, korku ve acı dolu gözlerle sağa sola bakınıyordu. Çarpmanın şiddetiyle yaralanmıştı, kanıyordu. Öyle ki, sürünerek geçtiği yol kanlı bir şerit hâlindeydi. Esnaftan birileri yaklaşmak istemiş fakat korkan hayvan kendini koruma içgüdüsüyle, dişlerini göstererek hırlayınca korkup dokunamamıştı.

Kadın, Deniz'in hayvanlarla ilgili çalışmalar yaptığını bildiği için, annesinden telefon numarasını alıp onu aramıştı. Deniz koşup gelmişti, fakat ne yapacağını bilmiyordu. Nejat Öğretmen'i aradı. O da bir veteriner arkadaşını aramıştı. Veteriner, hayvana yaklaşmamaları ve yerinden oynatmaya çalışmamaları konusunda uyarı göndermişti.

Biraz sonra veteriner geldi. Çantasını açtı, bir şırınga çıkardı. Arkasından yaklaştı hayvana ve iğne vurdu. Kısa bir süre içinde zavallı kendinden geçmiş, başı ölü gibi, kaldırıma düşmüştü.

Adını “Şanslı” koydu Deniz. Veteriner kliniğinde iyileşene kadar kalacaktı. Sonrasını düşüneceklerdi.

“İçeride mi otursak?”

“Dışarıda oturalım?”

“Üşümez misin?”

“Hayır. Üstüm sağlam. Ama sen üşürsen...”

“Yok, yok. Oturabiliriz.”

“İyi ki geldin. Teşekkür ederim.”

“Niye?”

“Öyle işte. Boş ver, neler yaptın hafta sonunda?”

“Pek öyle dikkate değer şeyler değil. Teyzem rahatsız biraz, onunla ilgilendim.”

“Geçmiş olsun. Neyi var?”

“Ciddi değil aslında Kedisini kaybetti geçenlerde, çok üzgün bu yüzden. Sonra üşütmüş de biraz.”

“Başı sağ olsun. Ona köpek verelim?”

“Köpek! Bilmem ki bakabilir mi?”

“Köpek ona bakar.”

Şaşkınlıkla baktı Aylin Nejat’ın yüzüne.

“Gerçek söylüyorum. Yalnız yaşayan yaşlılara köpek kadar hiçbir hayvan iyi gelmez. Bütün dünyada yaşlıların rehabilitasyonunda köpeklerin dostluğundan faydalanılıyor. Bir köpeğimiz var, adı Şanslı. Şu an tedavi görüyor yalnız. Araba çarptı. Onu sahiplendirmek istiyorum. Düşünürseniz...”

“Sorayım teyzeme o vakit.”

Deniz kurşun rengiydi. Dalgalı olmasına rağmen yelkenliler aldırılmaz görünüyorlardı buna. Rüzgârla şişirip yelkenlerini, bayram çocukları gibi geziniyorlardı oradan oraya.

“Yağacak,” dedi Aylin gökyüzüne bakıp.

“Yok, yağmaz bu hava.”

“Çok eminsin. Ya yağarsa?”

“Bir dahaki sinema da benden olur.”

“Tamam!”

Avucu göğşe bakar şekilde elini denizin yüzeyinde yüzdürdü, sonra götürüp Nejat’ın önüne koydu.

“Al, bu benden sana hediye.”

“Ne?”

“Yelkenli! Az önce denizden kaldırdım, görmedin mi? Nejat’ın elinin sıcaklığını hissetti avucunda.”

“Aldım. Teşekkür ederim. Bunu ömrümce saklayacağımdan emin olabilirsin. Aman saçmaladım işte! Saklamak da nesi? Dünyayı dolaşırız birlikte!”

“Ooo, çok da mütevazısınız beyefendi, o zaman ortada ne tekne kalır ne de yelken.”

“Olsun, tekne batarsa biz de ilk çıktığımız yere yerleşiveririz!” Aylin sıkıntılı bir durumdan sıyrılmak istermişçesine konudan uzaklaştı birden. “Çayların geleceği yok. Kalkalım istersen, hem sinema saatine de az kaldı.”

“Nasıl istersen,” dedi Nejat.

İkisi de beğenmemişti filmi, yarısında çıktılar. Yürüyorlardı sessizce. Opera Binası’nın önüne geldiklerinde durdu Nejat, o günkü temsilin afişlerine bakmaya başladı.

“Operaya gidelim mi?”

“Ben hiç anlamam.”

“Ben de! Ama dinlemeyi seviyorum. Ne dersin, bilet alayım mı?” Bir an düşündü kız “Kaçta biter?”

Salonda yerlerini almışlardı. Perdenin açılışı büyüleyiciydi. Aylin çok keyiflenmişti ve bu her hâline yansıyordu. Nejat’a iyice sokulmuştu. Öyle ki, kalp atışlarını hissedebiliyordu.

“Sıkıldın mı?” diye sordu Nejat dışarı çıktıklarında.

“Ay yok! Ne sıkılması, aksine çok eğlendim. Bir şeyi sevmek için anlamak, hakkında bilgi sahibi olmak gerekmiyormuş demek ki. Hele mevzu müzik olunca.”

“Sahi mi? Bak buna çok sevindim. Seni zorladığım hissine kapılmıştım çünkü.”

“Başta ben de endişelendim doğrusu, fakat çok güzeldi, teşekkür ederim. Özellikle, karısının ölümünün ardından, oduncunun söylediği o şarkı çok dokunaklıydı. Bir dahaki benden ama, tamam mı?”

“Anlaştık!”

BÖLÜM 18

Deniz kantine gittiğinde Nejat Öğretmen’i tek başına oturur buldu. Yalnız oturuyor, meşgul görünmüyordu. Kalemle oynuyor, bir şeyler düşünüyor gibiydi. Yüzüne hüzünlü bir ifade oturmuştu. Etrafında dolanan kimselerin farkında değilmiş gibiydi. Deniz onu daha evvel hiç böyle görmemişti, o yüzden yaklaşırken bir parça tedirgin oldu.

“Merhaba öğretmenim. Oturabilir miyim?”

Nejat, hazırlıksız yakalanmış gibi telaşlanmıştı bir an.

“Tabii tabii, Deniz. Buyur otur lütfen.” Kaykılıp oturduğu koltuktan doğrulmaya çalıştı.

“Nasılsın bakalım, her şey yolunda mı?”

“Yolunda da öğretmenim, ben de tam bununla ilgili konuşmak istiyordum sizinle. Ama uygun olmayan bir zamanda geldiysem, sonra da konuşabiliriz, acil değil.”

“A yok yok, hiç değil. Konuşalım, çok iyi olur. Yalnız ben kendime sert bir kahve alacağım, sana ne alayım?”

“Olur mu öğretmenim, ben alırım. Siz oturun lütfen.”

“Hayır ben alırım. Bir an için de olsa öğrenci öğretmen ilişkisini unutamam. Sana da kahve alayım mı?”

Deniz utanmış hissediyordu. “Ben çay alayım lütfen.”

“Evet. Sen kaç gidiyordun Deniz?”

“Bu sene son öğretmenim.”

“Eyvah! Seni kaybediyoruz demek. Ama hayvanlar kazandı.”

Deniz bu hoş iltifat karşısında ne söylesin bilemedi.

“Ben şey diyecektim öğretmenim. Görünüşte çok şey yaptık, fakat sanki bir arpa boyu yol gidemedik gibi geliyor bana. O kadar ihlal, o kadar çok kötülük var ki.”

“Neden? Çünkü, delik büyük, yama küçük! Bir başka deyişle, okyanusa maya çalıyoruz biz. Onun için yapılan iyileştirici faaliyetler

göze görünmüyor. Dünya yüzünde milyonlarca iyi insan var, kötülerin olduğu gibi. Kötüler şimdilik kazanmış görünebilir, fakat iyilik önünde sonunda galip gelecek, ben inanıyorum buna.”

“Kötülüğün silahları çok ve güçlü. Hayvanları sömürerek elde edilen kirli paralar, uyuşturucudan da silah ticaretinden de fazla. Paranın sözcüğü olduğu yerde sevgi de, vicdan da, merhamet de barınmaz. Bizim bir görevimiz de, hatta birincil demeliydim, sevgiyi öğretmek ve yaymak olmalı.”

“Sevgi öğrenilebilir bir şey mi? Hiç böyle düşünmemiştim”

“Evet, öğrenilebilir ve öğretilebilir. Örneğin, kavganın şiddetin hiç eksik olmadığı ailelerde yetişen çocuklar sence sevgiyi mi, nefreti mi öğrenerek büyür?”

“Tamam öğretmenim ama bir sorum daha olacak. Örneğin, bütün dinler ve kutsal kitaplar hep sevmemizi gerektiğini söyler. Ama inançlı olan da olmayan da aynı derecede kötü olabiliyor? Bizim orada bir teyze var, kedileri demir sopayla kovalarken gördüm kaç kere. Benim koyduğum su kaplarını atar, güvercinler yaklaşmasın diye çamaşır iplerine naylon torbalar asar... Kesici malzemeler bağlar. Kaç tane güvercin, kumru gördüm, ayakları kopmuştu. Bunun gibi şeyler. Ama o, mahallede dindar bir kadın olarak biliniyor, bunun için saygı görür?”

“İnanç konusunda konuşmaya yetkim olduğunu düşünmüyorum. Fakat bildiğim bir şey var ki, yüreğinde Tanrı sevgisi taşıyan biri, kendini savunmaktan aciz bir canlıya kıyamaz. Onların gerçek birer inançlı olduğunu düşünmüyorum. Onlar çıkarları uğruna inancın arkasına sığınmaktan çekinmeyenler.”

“Sizinle konuşmak çok iyi geldi öğretmenim. Sağ olun. O kadar umutsuz ve bezgin bir haldeydim ki...”

“Sevgili Deniz, gücünü fazla zorlama. Başka sorumlulukların da var. Annen var mesela hepsinden önemlisi, sevdiğin insanlara zaman ayır... Yılmadan ama bu yolun çok çetin ve sabırla gidilmesi gereken bir yol olduğunu unutmadan, gücümüz yettiğinde mücadeleye devam diyeceğiz. Başka çaremiz yok!”

“Ha, annenin sağlığı nasıl bu arada?”

“Aynı! İlaçlarla ayakta duruyor şimdilik. Yatağa bağlı değil, kendi işlerini görebiliyor, buna da şükür”

Deniz gittikten sonra da Nejat hâlâ oturuyordu. Aylin’le ilgili onlarca soru dönenip duruyordu kafasının içinde. Uzak değildi ama yakın gibi de durmuyordu. Birlikteyken sürekli tedirgin ve kontrollü olması dikkatinden kaçmıyordu. İki adım yaklaşıyorsa bir adım da geri kaçıyordu. Aralarında belli bir mesafe kalmasına özellikle dikkat ediyordu sanki. Bunca zamandır birlikte vakit geçirmişlerdi, aralarındaki bağ arkadaşlıktan fazlasıydı. Acaba kendisini yalnızca hoşça vakit geçirdiği, yalnızlığını paylaştığı biri olarak mı görüyordu? Kısaca, kendisi hakkında ne düşünüyordu, bilmek için deliriyor ama sormaya cesaret edemiyordu. Ayrıca, birlikteliklerini okulda bilmeyen kalmamıştı.

BÖLÜM 19

Umut, Deniz ve Nejat, köpek dövüşüyle ilgili olarak, karakola görüşmeye gitmişler, durumu ve planlarını anlatmışlardı. Komiser, takibe devam etmelerini, dövüşün yapılacağı gün kendilerine ihbar etmeleri hâlinde baskın yapabileceklerini söyledi. “Çoğunlukla gittiğimizde bir şey bulamıyoruz. Adamlar o kadar profesyonel ki, yer yarılıp içine giriyorlar sanki,” diyerek işin hiç de kolay olmayacağını anlatmaya çalışıyordu.

Ardından, bu insanların çok tehlikeli olduklarını söyledi ve son derece dikkatli olmalarını tembihledi. Kendi özel telefon numarasını verdi ve doğrudan kendisiyle bağlantı kurmaları gerektiğini üzerine basa basa belirtti.

Umut'la Deniz kafede oturmuş, malum apartmanın önüne gelen giden var mı, takip ediyorlardı. Dövüşün hangi saatte başlayacağını kesin olarak bilmediklerinden erkenden gelmişlerdi. Arada bir, sırayla çıkıp etrafı kolaçan ediyorlardı. “Şu siyah Jeep olabilir mi?” dedi Umut, arkası sokağa dönük oturan Deniz'e. Benziyordu. Heyecandan yerlerinde duramaz olmuşlardı. Tam tahmin ettikleri gibi köpek ve adam o günkü gibi inmişlerdi Jeep'ten ve doğrudan, hedeflerine doğru yürüdüler. Deniz'le umut kafeden çıkıp arkaya, bahçe tarafına dolandılar. Pencereden dövüşün yapılacağı alanın sadece küçük bir bölümü görülebiliyordu ne yazık ki. Fakat bu bir bakıma iyiydi de, görülmelerini zorlaştırıyordu. Salon kalabalıklaşmaya başlamıştı. Farklı köpek sesleri geliyordu, buldukları yere.

“Hadi komiseri arayalım,” dedi Deniz.

“Hayır beklememiz lazım. Komiser, geldiğimizde dövüş başlamış olsun ki suçüstü yapabilelim, yoksa boşa ortalığı velveleye vermiş oluruz demişti, hatırla!”

“Haklısın Umut ama zaten fazla beklememiz gerekmeyecek, bahişçi adam paraları toplamaya başladı bile.”

Köpekler birikmiş öfkelerinin olanca dehşetiyle birbirlerine saldırmıştı. Seyirciler yerlerinden kalkmış, sanki dövüşen kendileriymiş gibi, tuhaf sesler çıkararak bağırıyordu. Kadınlar da vardı aralarında. Herkes kendi tuttuğu köpeğin kazanması için var gücüyle tezahürat yapıyordu. Ortalık savaş alanı gibiydi. Köpeklerden biri kaçacak olsa, adamlar engel oluyor, hayvanı rakibinin üzerine üzerine sürüyorlardı.

Dövüş başlar başlamaz Umut komiseri aradı. Deniz de telefon kamerasının görebildiği kadarıyla görüntü almaya çabalıyordu. Köpeklerden birinin iç paralayıcı sesi duyuldu, seyircilerden korkunç bir uğultu yükseldi, bir anda. Sadece bir köpeğin sesi çıkıyordu şimdi. Dövüş bitmişti. Bir adam, kanlar içindeki hayvanı tıpkı çuval gibi sürükleyerek arka tarafa götürüyordu.

Birden bir arbede oldu, içerdekilerin telaşla oraya buraya kaçışmalarına bakılırsa polis kapıya dayanmıştı. Köpeklerin sesleri insanlarınkine karışıyordu. Tam bir bozgun durumu yaşanıyor şimdi aşağıda. Deniz ve Umut, kilitli gibi görünen paslı, demir kapının zorlandığını ve biraz sonra gıcırdayarak açıldığını şaşkınlıkla ve korkuyla görmüşlerdi. Demek ki, polis baskınlarından bu şekilde kurtuluyorlardı. Umut hemen komiseri arayıp durumu anlattı. Polis, kısa sürede gizli kapıdan kaçmaya çalışan adamları köpekleriyle birlikte derdest etmişti.

Mutlu haberler peş peşe geliyordu. Şanslı iyileşmişti. Kilo bile almış, semirmişti. Fakat arka ayaklarını artık kullanamayacaktı. Veteriner, kısa bir süre önce ölen bir hastasından kalan yürüteci ona takmıştı. Bu sayede yürüyebilecekti. Onu alete alıştırmak amacıyla muayenehanenin içinde alıştırmaya yapıyorlardı. Bu egzersizler başlangıçta hiç de kolay olmuyordu, bir duvardan öbürüne varana kadar nefes nefese kalıyordu zavallı. Eğitimini tamamlayıp tamamen iyileşince sahiplendirilecekti.

Nejat Aylın'ı yemeğe davet etmiş ve o gece ona evlenme teklifinde bulunmuştu. Aylın bu teklife şaşırması gibi davranmış, kızarıp bozarmıştı. "Çok iyi bir insansın, yanında kendimi hiç olmadığım kadar iyi hissediyorum fakat şu an için evliliği düşünmüyorum," şeklinde kaçamak bir karşılık vermişti. Nejat eğer zaman istiyorsa bekleyebileceğini, reddetmeden önce düşünmesini istemişti. "Peki, düşüneceğim," demişti o da. Bütün gece boyunca Nejat'ın kafasının içine sadece bu iki kelime dönüp durmuştu:

“Peki, düşüneneğim.” O gece gözünü kırpmadan sabahlamıştı. Öyle ki, ertesi gün okulda, oturduğu yerde uyukluyordu.

Sonraki günlerde üst üste iki gün okula gelmeyince, Nejat Aylin’i telefonda defalarca aramış ama ulaşamamıştı. Ardından, Aylin’in on gün hastalık raporu alıp şehirden dönmemek üzere ayrıldığını öğrenecekti. Beyninden vurulmuşa döndü. Buna hazırlıklı değildi. Böyle kaçarcasına gitmesinin kendisiyle bir ilgisi var mıydı? Bir anda ve hiç beklemediği şekilde geliveren bu ayrılık sebebiyle günlerce kendinde değilmiş gibi dolanıp durdu ortalıkta. İşin kötüsü, okulda herkes, öğrenciler dâhil, tüm bu gelişmelerden haberdardı. Onu gördüklerinde bakışlarını kaçırmalarından anlıyordu. Derin üzüntüsünün kaynağı terk edilmek olsa da, böyle bir duruma düşüp etrafa maskara olduğu düşüncesinin verdiği utanma duygusundan dolayı da içi içini yiyordu.

Deniz’in yazma konusunda da yetenekli olduğu öteden beri biliniyordu arkadaşları ve öğretmenleri arasında. Okullar arası düzenlenen çeşitli edebiyat yarışmalarında dereceleri vardı; özellikle de öykü dalında. Yazdığı öyküleri arkadaşlarına gösteriyor, onların övgülerini aldıkça-beğenmeyip eleştirenler de olmuyor değildi- mutlu oluyor, bu da onu daha iyilerini yazma konusunda kamçılıyordu. Okulda öğrenciler tarafından çıkarılan bir dergide, hayvan hakları konulu bir makalesi yayımlanmış ve ayrıca duvar panosuna asılmıştı:

Neden Hayvan Hakları Mücadelesi

Hayatı birlikte paylaştığımız bir çok insan, eşimiz, dostumuz, ailemiz hatta, bize sorarlar, “Neden hayvanlar için bu kadar çabalyorsunuz. Hayvanların hakları mı olurmuş? Eğer öyle olsaydı Allah onları da insan olarak yaratırdı; hayvanı yarattıysa bir bildiği vardır elbet. Ondan daha mı iyi bileceksiniz? Hayvanlar için harcadığınız zamanı, enerjiyi insanlar için harcasanıza!

Bunun gibi daha bir sürü abuk sabuk eleştiriyile karşılaşmadığımız gün neredeyse yoktur. Biz neden hayvanların özgürleşmesi için mücadele veriyoruz? Çünkü insanlar tarafından oluşturulmuş sözde hukuk düzeni içerisinde onları koruyacak, savunacak ne bir makam ne de bir avuç hukuk insanı dışında avukatları var! Onlar can değil mi? Bizi yaratan Tanrıyla, onları yaratan ayrı mı?

Hayvanların önüne bir kap su koymak, tabağımızdan artan, günlerce beklettiğimiz yiyecekleri önlerine atmak hayvanseverlik midir? Hayvanlara acımayı bırakıp onları gerçekten sevmeli, yaşam haklarına, eziyet, şiddet görmeme, sağlıklı yiyeceğe ulaşabilme, sağlıklı ortamlarda barınma, sağlık hizmetlerinden biz insanlar gibi yararlanma haklarına... Daha bunun gibi, her canlı için yaşamsal öneme sahip her türlü haklarına saygı duymak zorundayız. Bu da yetmez, bunlara kolaylıkla ulaşabilmelerinin önündeki engelleri de ortadan kaldırmak zorundayız. Onlara vereceğimiz şeyleri bir bağışçı edasıyla değil, hakları olduğu için vereceğiz. Bunun için, onların bizim hizmetimize sunulmuş zavallı aciz köleler değil, dostlarımız olduğunu bilmeli ve kabullenmeliyiz.

Hayvanların biz insanlar için var oldukları, dolayısıyla onlara istediğimizi yapabileceğimizi, etinden, sütünden, derisinden, gücünden vs. dilediğimizi kadar yararlanabileceğimizi düşünmek ve bunun değişmez bir kural olduğunu kabul etmek kendine insan diyenlerin yapacağı şeyler değildir. Çünkü, ahlâklı ve vicdanlı insanlar kendilerine göre güçsüz, aciz durumda olan başka canlıları hiçbir surette sömürmezler.

Düşünelim, biz insanlar hayvanlardan daha zeki, akıllı ve her bakımdan güçlü olduğumuza inanırız, değil mi? Evet ama, kuş gibi uçamıyoruz, çita gibi koşamıyoruz, maymun gibi daldan dala sıçrayamıyoruz. Balık gibi yüzemiyoruz. Aslan kadar güçlü değiliz...

Biz sadece kurnazlıkta, hilede, aldatmada, fırsatçılıkta, zevk uğruna öldürme konusunda... hayvanlardan daha üstünüz. İşin ilginç yanı bütün bunları yaptıktan sonra vicdanlarımızın sesini-eğer varsa tabii- bastırmak için ahlâk, hak, hukuk, eşitlik, gibi gerçekte inanmadığımız ve uymadığımız birçok kavramı da icat etmişiz.

Şu üstün olma konusunu, uç bir örnekle kapatmak istiyorum. Diyelim bizden daha üstün bir uygarlığa sahip canlılar uzaydan gelip bizleri köle yapsalar ve bizim hayvanlara yaptıklarımızı onlar da bize yapsalar!

Biz insanlar bir haksızlığa uğradığımızda hemen resmi makamlara, mahkemelere koşuyor, haklarımızı aramak için mücadele veriyoruz. Peki hayvanların haklarını koruyacak böyle makamlar var mı? Hayvanlar tamamen biz insanların insafına ve vicdanlarına terk edilmiş durumdadırlar.

Aynı şekilde sağlığınıza bir zarar geldiğinde, canımız yandığında hemen hastanelere, doktorlara koşuyoruz. Sahipli olmayan ya da sahibi olsa bile ilgilenmeyen hayvanlar ne yapsın? Onların da canı yanar. Onlar da bizim gibi acı çeker. Onların da duyguları var.

Yavrusu kendisinden ayrılıp kesilmeye götürülen ineklerin feryatlarını hiç dinlediniz mi?

Canlı canlı derisi yüzülen kürklü hayvanların, yamyam insanlar tarafından canlı canlı beyni yenilen maymunların, deney merkezlerinde akıl almaz işkencelere maruz kalan zavallı, çaresizlerin gözyaşlarına hiç dokundunuz mu? Bir an için kendinizi onların yerine koyun ve düşünün. Sadece beyinlerinizle değil, yüreklerinizle, vicdanlarınızla da düşünün.

Parmağınızı kestiğinizde duyumsadığınız acıyı düşünün

Çocuklarınıza sarılırken, anne olan hayvanların acılarını düşünün

Annesinden küçük yaşta ayrılmak zorunda kalan çocukları düşünün

Yediklerinizden arta kalanları çöpe atarken aç hayvanları düşünün.

Kürkünü çalıp giysi yaptığınız hayvanların ıstırabını teninizde hissedin, hissedin ki, utanmadan üzerinize giydiğiniz o kürkler alev olup yakсын bedeninizi...

Kozmetik ürünlerini kullanırken, sırf siz güzel görünün diye, kör olan, sakat kalan, kısacık hayatlarını yaşayamadan ölmek zorunda kalan hayvanları düşünün.

Faytonla keyif gezileri yaparken yorgunluktan, açlık ve susuzluktan düşüp ölen, cayır cayır yakılan atları düşünün...

Düşünün! Biz neden Hayvan Hakları için mücadele veriyoruz, sizce?

Denizin makalesi çok beğenilmiş, hem öğrencilerden hem de öğretmenlerden büyük takdir toplamıştı. Mutluluğuna diyecek yoktu. Fakat bu sevinci uzun sürmeyecekti.

Nejat'ın dersleri boş geçmişti bütün gün. Önemli bir şey yoksa dersine gelmediği görülmüş şey değildi. Deniz meraklanmıştı. Telefonlara cevap da vermiyordu. Endişelenen Deniz, okul idaresine gidip neler olduğunu sormuş, Nejat'ın uzun bir rapor iznine çıktığını öğrenmişti. Daha fazla bilgisi olmadığını bildirmişti müdür yardımcısı ya da bilse bile ona söylemek istememişti.

Deniz sabah sabah aldığı bu haberle sarsılmış, ne yapacağını bilemez halde olduğu yere çöküvermişti. Orada, karşı duvara sabitlenmiş bakışlarıyla, öylece kalakalmıştı uzun süre. Uzun rapor izinlerinin ne anlama geldiğini biliyordu, bu dönüşsüz bir yolculuktu. İçinde bir şeyler çatırdayıp dökülmüştü, kuru yapraklar gibi. Kafasının içinde düşünceler birbirini kovalıyordu. Bu...Bu onun tarzı değildi. O böyle, her şeyi yüz

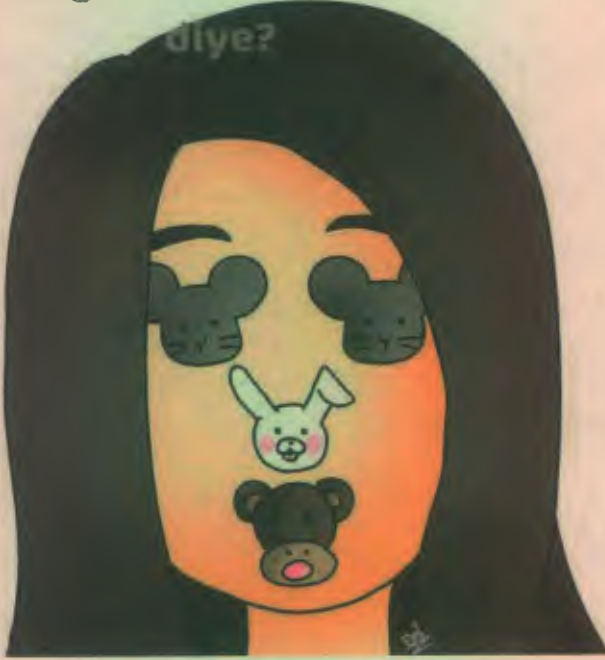
üstü bırakıp kaçacak biri değildi, hem de ona çok ihtiyacı olduğu böylesi bir zamanda!

Kafasına darbe almışçasına sağa sola yalpalayarak fırladı oturduğu yerden, çantasını sırtına vurdu, kollarını birbirine doladı, başı hep önünde, koşarak indi merdivenleri ve aynı hızla çıkıp okuldan, caddenin kalabalığına karıştı.

Kendinden başka hiç kimse yokmuşçasına yürüyordu kalabalık caddede. Gözleri dolu doluydu. Otobüs durağını geçmişti. Nereye gideceğini bilmeyen biri gibi, sürekli yön değiştiriyordu. Bir boş bank görünce hemen çöktü. Etraftan utanmasa hüngür hüngür ağlayabilirdi ve öyle de yaptı. Tek endişesi bir tanıdığı rastlamaktı. Kafasını meşgul eden bir sürü şey vardı zaten, Nejat'ın gidişi üzerine tüy dikmişti.

BÖLÜM 20

Daha kaçımız ölmeliyiz siz güzelleşeceksiniz

Umut ile Deniz, şehirde büyük çapta bir hayvan hakları eylemi yapılacağıнын haberini almışlardı. İkisi de buna çok sevinmişti. Çünkü ilk defa böyle anlamlı bir hareketin içinde yer alacaklardı. Bundan dolayı çok heyecanlıydılar. Her şeyden önce bu, hayvanlar için mücadele eden onlarca hak savunucusuyla tanışma ve bir arada olma fırsatı demektir. Hem belki Defne abla da orada olurdu.

O gün geldiğinde, onlarca dernek ellerinde rengârenk pankart ve dövizlerle eylemin yapılacağı alana akmaya başlamıştı. Yürüyüşü yönetmek, tertip ve düzeni sağlamakla görevli kişilerin ellerinde megafonlar vardı. Alanı dolduran insanlar hayvanların özgürleşmesi mücadelesi için önceden belirlenmiş sloganları büyük bir inanç ve heyecanla haykırıyordu. Tam bir şenlik havası hâkimdi alana.

Deniz’le Umut en öne geçip dev pankartın birer ucundan tutmuşlardı. Deniz’e öyle geliyordu ki, bu coşkulu kalabalığın gücü ve enerjisi, bugün bu alanda, hayvanların özgürleşmesi yolunda mücadele veren bunca iyi insanın umudu olacaktı. Bir şeyi daha görmüştü Deniz bugün, tek başına mücadele de önemliydi elbette ama onun etkili bir güce dönüşmesi ancak gücünü birleştirmekle mümkün olabilirdi.

Konuşmacılar, hayvanların da biz insanlar gibi doğuştan gelen bir takım haklara sahip olduklarını, bunları başında yaşam hakkının geldiğini, hayvanların insanın kölesi olamayacağı, çağdaş bir birey olmanın yolunun doğayla ve öbür türlerle savaştan değil, barış içerisinde kardeşçe, birlikte yaşamaktan geçtiğini anlattılar. En sonunda da bütün bu problemlerin ortadan kaldırılması için yapılması gerekenler tartışıldı ve orada bulunan herkes bugün burada dile gelen dileklerin bir an önce gerçekleşmesi umudunu yüreğinde taşıyarak alandan ayrıldı.

Deniz uyanmıştı. Sıcacık yatağını terk etmek istese de yatak onu bırakmıyor, sanki “Boş ver okulu, işi gücü yat!” der gibiydi. “Ama kalkmak zorundayım.” İçinde büyük bir sıkıntı vardı, gece gördüğü rüyalara yordu bunu. Son günlerde düzenli uyuyamıyordu. Kafasının içinde yüzlerce soru, problem dolanıp duruyordu.

Anneciği kahvaltısını hazır etmişti çoktan. Gözü duvar saatinde, dakikalari sayıyordu. Telefonu çalınca irkildi birden, bu saatte çalmazdı çünkü. Daha tam açılmamış gözleriyle telefonu aldı, arayan Umut'tu. "Haberı gördün mü," diye sormuştu, nefesi tıkanıyormuş gibi zorlukla çıkıyordu sesi.

"Hayır, ne haberı?"

"Televizyon açık değil mi?"

"Hayır?"

"Aç o zaman!"

Sesi çok kötü geliyordu. Önemli bir şey olmasa Umut böyle telaşlanmazdı, kötü bir şey olmuştu. Telaşla kumandayı aradı, televizyonu açar açmaz ekranda ilk dikkatini çeken haberin alt yazısı oldu. "Belediye Çöplüğünde köpek katliamı." Haber sunucusu, kameranın verdiği görüntüler üzerinden nefes almadan konuşuyordu.

"İşte sayın seyirciler! Arkamda görmüş olduğunuz... Kaç tane köpek ölüsü olduğunu sayamadık ama elliden fazla olduğunu söyleyebilirim şimdiden."

"Köpeklerin bazıları silahla vurulmuş, her yer kan içinde... Doğrusu, bu manzaraya dehşete kapılmadan bakabilmek mümkün değil... Belediye'yi defalarca aramamıza rağmen telefonlar açılmıyor.."

Umut, arkadaşlarını aramış, hep birlikte çöplükte toplanma işini organize etmişti.

"İyi ama Umut, ben nasıl geleceğim, şehrin dışı orası?"

"Ben arabayla gelip alacağım seni."

“Hangi araba?”

“Babamın arabası tabii, yarım saate kadar sende olurum, tamam?”

“Harika! Ben hazırım zaten, bekliyorum.”

Deniz endişe içinde pencereden bakıyor, sürekli sallanıyordu durduğu yerde. Annesi gitmemesi için yalvarıyordu ha bire, kızının başına bir şey gelecek diye ödü kopuyordu. Deniz annesinin yanına gitti ve sarıldı sıkıca. “Korkma canım anam, bana bir şey olmayacak. Savaşa gitmiyorum fakat böyle hiçbir şey yapmadan da oturamam. En azından gidip oralarda görünmeliyiz ki, bu katliamları yapan canavarlar yaptıklarına sessiz kalmadığını, er geç bunların hesabını vereceklerini bilmeliler. O sessiz masumların sesi olmak için orada olmalıyım. Hem yalnız değiliz merak etme, birçok vicdan sahibi insan yola çıktı şimdiden.”

Başka hayvan hakları savunucusu gruplar da çöplükteydiler. Belediye zabıtalari kimsenin çöplüğe yaklaşmasına izin vermiyordu. Fakat gitgide çoğalan öfkeli kalabalığın hışmından korktuklarından fazla direnememiş ve geri çekilmek zorunda kalmışlardı. Televizyon kameralari görüntü almaya devam ediyorlardı.

Köpeklerin büyük çoğunluğu zehirle, bazılarıysa silahla öldürülmüştü. Vücutlarında birden fazla kurşun deliği vardı, bu da bir takım silahlı insanların zavallılar üzerinde atış talimi yaptığı ihtimalini güçlendiriyordu. Yaralardan sızan kanlar kurumuş, köpeklerin tüyleri, çöplükteki nesnelere yapışık kalmıştı. Öyle ki, birini tutup yerden kaldırırsan, ona yapışık çöpler de beraberinde geliyordu. Zavallıların yüzlerindeki ifade, ölürlen ne kadar acı çektiklerini anlatmaya yetiyordu.

Deniz’le Umut gözyaşları içerisinde toplam sayıyı tespit etmeye çalışıyorlardı. İrili ufaklı altmış bir masum can çöplerin üzerine gelişi güzel atılmış vaziyette yatıyorlardı. O an orada bulunanlardan bir kısmı dayanamayıp uzaklaşmıştı, gözyaşları içinde. Manzara sağlıklı psikolojiye sahip insanların kolay kolay dayanabileceği türden değildi.

Belediyeden saatler sonra bir açıklama gelmişti. Açıklama özetle, köpeklerin kendileri tarafından öldürülmediği, başka yerde öldürülüp kendilerini karalamak için oraya bırakıldıkları yönündeydi. Televizyon sunucusu mikrofonu uzatıp gördükleri manzara karşısında neler hissettiklerini soruyordu insanlara. Kimi öfke ve isyan dolu sesiyle bu katliamın sorumlularına lanetler yağdırıyor, bir an önce ortaya çıkarılmaları ve cezalandırılmaları gerektiğini dile getiriyor, kimileriye ağlamaklı olduklarından konuşmaktan kaçınıyorlardı.

Çöplükte bekleyenler gökten düşen pamuk topları gibi kar tanelerini görür görmez, hep birlikte göğe çevirdiler yüzlerini. Mevsimin ilk karı yağıyordu. Kar taneleri süzüle süzüle sanki masumların canlarını yakmaktan korkarcasına hafifçe konuyordu kaskatı bedenlerinin üzerine. Vcdansızlığa, vefasızlığa, yerini bulmayan dualara bir ağıt, bir sessiz isyan çılgılığı gibi...

Deniz, başı önünde hıçkırığa hıçkırığa ağlıyor, “Durmayacaklar. Gök çatlayana, yer kan kusana kadar durmayacaklar,” diye bağıyordu sürekli. Umut ona sarılmış, çaresizce teselli etmeye çalışıyordu. Biraz sonra, herkesin şaşkın bakışları altında yerinden fırladı ve koşarak köpeklerin etrafında dönmeye başladı. Dudaklarından, anlamını kimsenin, belki kendisinin bile bilmediği, duymadığı sözler döküldü. Sanki bir tür hipnozun etkisi altındaydı. Yorgunluktan nefesi kesilinceye kadar döndü.

Deniz hiç kıvıldamadan öylece ne kadar kaldığını bilemedi. Uzun, derin bir uykudan uyanmış gibiydi. Duyguları örselenmiş, bölük pörçük

düşünceleri birbirine karışmıştı. Kar dinmişti. Sert, keskin bir rüzgar geldi öteden beri, acı, umutsuzluk, öfke, her ne varsa süpürüp taşıdı dağlara doğru. Orada her yer kara buluta kesti. Kurtlar uzun uzun uludular, yükseklerin heybetli kuşları, çağlar öncesinden gelen bir çağrıyla uykularından uyandılar, çığırışıp bağırdılar telaşlı devinimlerle. Sonra belli bir sırayı takip ederek ağır ağır süzöldüler yere yakın, öyle ki, bir süre sonra kuş, gök ve dağ bir oldu. “Ölsünler. Hepsi ölsünler, hak ettikleri şekilde yaşatamadıktan sonra ne diye mücadele edelim ki? Biz onların sevgilerini hak etmiyoruz. Sürekli acı çekmelerindense... Hem, belki de buradan daha iyi bir yere gidiyorlardır, kim bilir! Off! Acıdan saçmalıyorum iyice. Tanrım bu çile ne zaman bitecek?”

Nejat Öğretmen'in, “Çocuklar, siz dünyanın en güzel çemberini oluşturduunuz, sizler umutsunuz, geleceğimize...” sözlerini hatırladı. “Fakat ters giden bir şeyler var, yanlış şeyler,” dedi kendi kendine. “Bulmalıyım. Bulmak zorundayım, döne döne. Yana...”